A°. 1860. N°. 289.

WOENSDAG 5 DECEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT, Woensdag 5 December.

Gister hebben we een tal telegrammen medegedeeld, ook betreffende Italie, als omtrent de reis van *Victor Emmanuel* naar Sicilie, het uitvaardigen eener proklamatie aan de bevolking van dat eiland, den toestand van Gaëta en het bezetten van de provincie Viterbo door pauselijke en Fransche troepen, zonder dat een dezer tijdingen bepaald nader besproken behoeft te worden. Hetgeen o. a. heden uit Italie wordt gemeld: dat de Nap. troepen bij een uitval uit Gaëta werken van de Sardiniers hebben vernietigd; — dat niettemin de laatsten den Monte Secco nader zoeken te bereiken, en tevens dag en nacht er aan arbeiden de mortierbatterij op te rigten, waarmede zij Gaëta spoedig hopen te bestoken. — dat hetgeen omtrent de Abruzzen is gezegd, waar 7000 man Nap. troepen de vaan van koning *Frans* nog zouden ophouden, wordt weersproken, wijl het slechts kleine rooverbenden zouden wezen, die in de bergstreken zich ophouden, om het land onder een politiek mom af te loopen, — dat de nat. garde te Napels eene kleine rustverstoring heeft beteugeld, — en dat eindelijk de nieuwe organisatie-plannen voor Italië in de Sardinische regeringskringen nog tot verschillende zienswijzen aanleiding geven, waaraan een Italiaansch Parlement slechts voldoende beslissing zal kunnen geven, — is ook voor 't oogenblik niet van zoo overwegend belang, dan dat wij er hier verder dan ter loops van zouden gewagen.

De Oostenrijksche kwestie echter mag men wel zeggen, dat ook de Italiaansche meerendeels beheerscht, en men denkt, dat de vrijheid van Venetie welligt een Italiaansch parlement belemmeren zal, rustig het organisatie-werk aan te vatten. De lange weêrstand dien Gaeta biedt zou een aanvang der vijandelijkheden in het voorjaar welligt belemmeren, en uit dat oogpunt zou het stand houden van koning *Frans* zijn nut kunnen hebben. Oostenrijk kondigt althans officieel aan, dat het Venetie niet vrijwillig zal afstaan; gelukt het den Westmagten nu niet, dat gevoelen bij het Weener hof te veranderen, en wordt Italie niet elders in 't voorjaar bezig gehouden, men voorziet den strijd dan in de lente met zekerheid. Oostenrijk wordt daarbij in zijne vasthoudende voornemens versterkt, door de welwillendheid, die Zuid-Duitschland voor het huis van Habsburg betoont. De Zuid-Duitsche Staten willen namelijk het bezit van den vierhoek als een Duitsch belang stellen en Oostenrijk hoopt door dezen steun ook Pruissen mede te kunnen slepen, als de meerderheid van den Duitschen Bond zich bepaald in Oostenrijkschen zin verklaarde. Men hoopt daardoor te Weenen zoo niet den oorlog dan toch eene inmenging van Frankrijk te kunnen keeren, en zou dan den aanval van Italie op de vestingen met kalmte afwachten. — Men schijnt daarbij echter te Weenen den inwendigen toestand des lands voorbij te zien. De volkswenschen hebben zich in de Oostenrijksche Staten van lieverlede meer geopenbaard. Wil keizer *Frans* aan die volkswenschen gehoor verleenen, hij moet het dan haastig doen, want de Italianen zouden hunnen vroegeren overheerscher niet aantasten zonder afleiding in de kroonlanden te maken, eene afleiding, waartoe de toestand der gemoederen in Hongarije, Dalmatië, het getrouwe Tyrol en in de meeste Donaugewesten ruimschoots gelegenheid zou geven. Zelfs Triest heeft zich Italiaanschgezind betoond en in Boheme droomt men van een slavonisch verbond. Oostenrijk beleeft een krisis, die te gewigtiger is, nu een buitenlandsch gevaar daarbij zoozeer dreigt. Zal Oostenrijk die krisis doorkomen, om verjongd en hervormd spoedig eene goede toekomst tegen te gaan, of zal de magtige centrale mogendheid, die uit zoo velerlei bestanddeelen bestaat, ineenstorten, door eigenzin, onverstand en dwazen trots? Niemand kan dat voorzeggen, maar de toekomst van het huis van Habsburg is en blijft wat bovenal de belangstelling in Europa moet bezig houden, nu Italie als nieuwe mogendheid weldra zal optreden, met regten en vorderingen, die in het statenstelsel van Europa zoo diep kunnen ingrijpen?

Wat Pruissen betreft, de *Times* wijdt er een artikel aan, dat, zoo eene mogendheid, Pruissen wel in zijne verhouding tegenover Sardinie indachtig mag blijven aan eigen wording, en aan de staatkunde, die het in Duitschland, ook in de Deensche zaak, steeds heeft gevolgd, en die het ten pligt maakt elders de nationale eischen met minder hardheid te beoordeelen.

Uit Engelsch Indië ontvangt men heden weder min gunstige berigten; men vreest er oproerige bewegingen. — In Noord-Amerika is er verschil in den ministerraad over de kwestie met het Zuiden. Welke opinie in dat vraagstuk zal zegevieren is nog onzeker; de president *Buchanan* schijnt eene scheiding des noods met geweld te willen voorkomen.

De sinds gisteren ontvangen **telegrafische depeches** laten wij hieronder volgen:

Madrid, Maandag. De heer *Rivero* heeft een voorstel ingediend, waarin wordt verklaard, dat het volksvertegenwoordigend stelsel in tegenspraak was met de door de regering geautoriseerde handeling. Dit voorstel is verworpen, ten gevolge van eene verklaring van den minister van binnenlandsche zaken, dat de demokratie in Spanje geen bestaan heeft.

Madrid, Dingsdag. In de Kortes heeft de heer *Rivero* een voorstel gedaan, waarbij de handelingen der regering, strekkende tot belemmering der werking van de verschillende staatkundige partijen worden verklaard te zijn een schending van het vertegenwoordigend stelsel. Dit voorstel werd verworpen, nadat de minister van binnenl. zaken had verklaard, dat de demokratische partij in Spanje niet als partij wordt erkend.

Cattaro, Dingsdag. De vorst van Montenegro heeft zijne lijfwacht bijeengeroepen en in eene tot haar gerigte proklamatie gezegd, dat hij weldra haar in de gelegenheid zal stellen van hare dapperheid blijken te geven, en dat het heil van Montenegro hiervan afhangt. Naar men zegt, wil de vorst de stad Godinje in het distrikt Cernizza aan Frankrijk, ten behoeve eener kolonisatie, afstaan.

Bern, Dingsdag. De heer *Dappeles* is tot president en de heer *Latour* tot vice-president van den nationalen raad verkozen. De nationale partij heeft dus de overwinning behaald.

Londen, Dingsdag. De keizerin van Frankrijk is te Windsor aangekomen.

Londen, Dingsdag. De keizerin der Franschen heeft te Windsor een bezoek afgelegd bij koningin *Victoria*; na afloop van dit bezoek, dat twee uren duurde, is de keizerin alhier aangekomen.

Karlsruhe, Dingsdag.

Allen wegens hoogverraad en oproer in de jaren 1848 en 1849 veroordeelden zijn van de verdere straf vrijgesteld, en is hun toegestaan in hun vaderland terug te keeren.

Londen, heden, Woensdag.

Uit Bombay wordt van 12 Nov. berigt, dat onlusten dreigen ten gevolge der heffing van de inkomsten-belasting. Alle zaken stonden stil.

Parijs, heden, Woensdag.

De *Moniteur* bevat een besluit, houdende dat maarschalk *Vaillant* den titel zal voeren van minister van 's keizers huis.

In onze Kamer hebben de spoorweg-diskussiën weder tot heftige beraadslagingen aanleiding gegeven, toen de min. van financien zich er in mengde. Een amend. van den heer *Thorbecke*, om voor de spoorwegen voorloopig slechts 3 millioen uit te trekken, tot dat de begrooting gereed zou wezen, is afgewezen, en de som daarentegen op 10 millioen gesteld, gelijk de minister bij nadere wijziging voordroeg. Bij deze diskussien is o. a. gebleken, dat de aanleg van de brug te Rotterdam eerst zal beslist worden, als er bepaald is of de lijn door het Overmaassche of den Alblasserwaard zal loopen, welk laatste de minister meest aannemelijk achtte. Omtrent de aansluiting te Venlo zeide de min. dat hij hoopte, dat Pruissen niet kleingeestig genoeg zou wezen, die aansluiting te weigeren; aan een derden rivier-overgang te Nijmegen werd door de regering niet in 't minst gedacht.

— Z. M. heeft benoemd tot raadsh. in het prov. geregtsh. in Zeeland mr. *M. F. Lantsheer*, regter in de arr.-regtb. te Middelburg; tot regter-plaatsv. in de arr.-r. te Utrecht mr. *C. G. Berger v. Hengst*, adv.; en tot plaatsverv. kantonr. te Zutphen mr. *W. J. C. Putman Cramer*, adv. en not. aldaar; en eerv. ontslag verleend aan mr. *B. T. H. Tellegen*, als prok. bij het prov. geregtsh. en arr.-regtb. te Groningen.

— De 2. luit. kwartiermeester *v. Schmidt auf Altenstadt* van 't 2. reg. drag. is op verzoek voor een jaar op nonaktiviteit gesteld.

— Het *Surinaamsch Weekblad* van 28 Okt. bevestigt het reeds vroeger door ons medegedeelde berigt, dat Z. M. de Koning benoemd heeft tot kommandeur der orde van de Eikenkroon, Z. Exc. den heer *Tardy de Montravel*, goeverneur van Fransch Guyana, tot officier dier orde, den heer *Bontemps*, sekretaris des goeverneurs en tot ridder, den mr. *Barnet Lyon*, vice-konsul van Frankrijk aldaar.

— Te Assen wordt een adres tegen het wetsontwerp op de nieuwe regterlijke inrigting aan de Eerste Kamer opgemaakt, waarin de Drenthers vooral willen doen uitkomen, dat het regt door de opheffing der hoven *te duur* zal worden, en de regtspraak dikwerf een groote last voor de burgerij.

Ook de regering der stad Groningen en de balie aldaar zullen adressen aan de Eerste Kamer inzenden met verzoek van verwerping der wet op de regterlijke organisatie. — Men is buitendien in Groningen zeer verbolgen er over, dat de heer *Zijlker* voor die wet gestemd heeft.

— Bij den raad van Leeuwarden is een voorstel van B. en W. ingekomen, om bij de hoofd-kommissie voor den aanleg van staatsspoorwege er op aan te dringen, dat het station worde geplaatst aan de zuidzijde der stad tusschen den Sneeker Trekweg en den straatweg naar Heerenveen, en niet aan de noordzijde, gelijk het plan schijnt te zijn.

— Volgens een schrijven uit Mahon 11. November werd Zr. Ms. fregat Evertsen aldaar geheel ledig gehaald en nagezien, ten gevolge der epidemische oogziekte. Er waren te Toulon 60 man in het hospitaal achter gebleven, en te Mahon was er mede reeds een vijftigtal in het hospitaal. Den vorigen dag zijn er bij de geneeskundige inspektie nog 40 ontdekt, bij wie zich de kiem dier ziekte vertoonde. Al de officieren hadden kamers aan den wal betrokken. De luit. t/z 1. kl. *W. F. L. de Vriese* zou over land naar Nederland vertrekken. De brik de Heldin was den 10. Nov. te Mahon aangekomen.

*— Gister avond is Z. M. de koning, komende van 't Loo, langs den Rijnspoorweg deze stad gepasseerd, om naar de residentie terug te keeren.

*— Gister is aan deze Hoogeschool bevorderd tot dokter in de Obstetrie de heer *S. Meemeling*, van Zaandam, med. dokt. alhier.

*— Men meldt ons, dat Ds. *Jorissen* te Hattem het beroep naar deze gemeente heeft aangenomen.

— Ds. *Hoevers* te Leeuwarden heeft voor het beroep naar Groningen bedankt.

— Zoolang de vergrooting van de kerk der Christ. Afgescheidenen te Kampen hun gebouw onbruikbaar doet zijn, is de Boverkerk door de Herv. gem. des Zondags en Woensdags hun ten gebruike afgestaan. *Z. C.*

— De Haagsche gemeenteraad heeft afgewezen het verzoek tot afstand van een stuk grond langs den Scheveningschen weg ten gebruike van een zoölogisch-Botanischen tuin.

— Te Rotterdam waren de hoogste en laagste inschrijvers voor de schutterij, voor de monteringen *f* 17,75 en *f* 14,69, voor de chakots *f* 2,40 en *f* 2,24^{5}, voor de wingsten *f* 1,04 en *f* 1,05^{5}.

— In een schrijven over de Rembangsche zaken in de *N. R. C.* wordt o. a. gezegd, dat, toen de vice-president van den raad van Indië *de Perez*, bekend als ijverig voorstander van den vrijen arbeid, op Celebes stierf, en de heer *Umbgrove* den bijna gelijktijdig gestorven direkteur der kulturen *Schiff* verving, deze, een *pur sang* reaktionnair, zijn programma bekend maakte in eene der aardigheden, waarop hij zijne vrienden vergastte, door hun mede te deelen: »*dat de vrije arbeid in den jeugdigen leeftijd van zes jaren op de reede van Badjoa overleden was.*"

— De *Tijd* noemt alweder een Nederlander als kampioen voor het wereldlijk gezag des Pausen: een N. Brabander *Verheijen*, die »heel dapper" gestreden heeft, gevangen genomen is en weder naar Rome is gekeerd.

Met dezen is er een edel vijftal vol; we zullen niet wachten om het halfdozijn vol te maken, maar nemen thans voor goed afscheid van die »ridders der droevige figuur."

— Uit Belgie schrijft men, dat er ook Belgen onder *Garibaldi* hebben gediend. Onder anderen is dezer dagen te Doornik teruggekomen *Julius van Imeschot*, geboortig van Gend, schilder van ambacht, die den geheelen veldtogt van *Garibaldi* heeft medegemaakt, en door een geweerschot gewond is geworden. Hij heeft vele teekeningen der medegemaakte veldtogten medegebragt.

— De heer *v. Kempen* heeft heden te Rotterdam in de Hoofdsteeg een nieuw magazijn van gouden en zilveren voorwerpen geopend, dat, behalve door de daarin voorhanden voorwerpen, door fraaijen bouw en inrigting uitmunt.

— Naar men verneemt, zijn de in veiling geweest zijnde gronden van de Maatschappij van Weldadigheid, gelegen onder Apelscha en Smilde, aanvankelijk door verkoopers ingehouden en daarna onderhands verkocht aan den heer mr. *C. Hiddingh* te Arnhem voor *f* 24,500.

— Het onderhoud der werken o. a. aan het kanaal door Voorne is aangenomen voor *f* 51,506.

— Te Haamstede is de meestoof *de Koe* Vrijdag afgebrand.

— De heer *Sola*, 30 jaar pred. bij de Portug. Israël. gemeente te Londen, geboren te Amsterdam, is dezer dagen te Londen overleden. Dikwerf vatte hij de pen op, wanneer hij in openbare geschriften Nederland miskend en deszelfs roem op velerlei gebied verkleind zag. *A. Ct.*

*— Woensdag avond werd de spreekbeurt in de Utrechtsche afdeeling der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen vervuld door Ds. *J. Brester*, daartoe, bij ongesteldheid van Ds. *Perk*, geheel onverwacht uitgenoodigd. Hij sprak op zijnen eigenaardigen trant, dat is op *humoristische* wijze, *over de menschelijke tong*, en stelde, door vele voorbeelden, uit het dagelijksche leven gekozen, het goede, en het kwade, dat daarmede gesticht kan worden, in het licht. De spr. besloot zijne voordragt met eene ernstige beschouwing van het weldadig gebruik, dat de menschenvriend van het spraaklid maken kan bij ongelukkige verdoolden en kranken.

— De derde spreekbeurt in de Maatschappij *Diligentia* werd Vrijdag jl. vervuld door professor *Buijs Ballot*, uit Utrecht. Hij deelde aan zijne toehoorders mede, wat de wetenschap in den laatsten tijd heeft doen kennen over de *Maan*. Daaruit bleek, dat zonder eenigen twijfel, de temperatuursverschillen op de Maan veel grooter zijn, dan op aarde: het is daar over dag veel warmer en des nachts veel kouder dan bij ons; de afwezigheid van dampkring en langere duur van dag en nacht brengen dit mede. Daarna werd het vraagpunt behandeld, of de Maan volkomen bolrond, dan wel of het naar de aarde gekeerde gedeelte eenigzins eirond zou zijn, van het laatste werd de hooge waarschijnlijkheid aangetoond. Ten slotte deelde de Spr. mede, dat het onderzoek van de meteorologische waarnemingen over eene zeer lange reeks van jaren, geenzins bevestigt de vrij algemeene verspreide begrippen van den invloed der Maan op temperatuur, windrigting, enz. Alleen op vloed en ebbe is de werking der Maan met wiskunstige naauwkeurigheid aan te toonen.

— Te Augsburg wordt in vollen ernst medegedeeld, en de *Augsb. Zeit.* bevestigt de zaak, dat de ondernemers van de waschinrigting bij het ziekenhuis openbaar hebben bekend gemaakt: »dat de vuille wasschen van de beide geloofsbelijdenissen in *afzonderlijke* stoomcylinders worden gewarmd en gereinigd, en in *onderscheidene* R. Katholieke en Protestantsche droogkamers worden behandeld!!"

Dat is verdraagzaamheid in de 19. eeuw. Daarover mag de *Tijd* wel eens een hoofdartikel maken.

— De *A. Ct.* waarschuwt op nieuw tegen het gebruik van verglaasde ijzeren pannen en potten uit enkele fabrieken afkomstig, waarvan het glazuursel lood- en arsenik-verbindingen bevat. De zaak is van dat belang, dat de min. van binnenl. in Belgie de aandacht der gemeente-besturen op het gevaar heeft gevestigd.

— Ik herinner mij — schrijft de bekende letterkundige, dr. *Halbertsma*, in zijne verhandeling »De frissche lucht", blz. 83. — eene anekdote, die te zeer den geheimen wensch ook van aanzienlijke kinderen verraadt, om niet bewaard te worden. Het was nieuwjaar; de hovelingen hadden zich uitgeput om de twee kinderen van *Lodewijk Napoleon*, die toen het stadhuis van Amsterdam als zijn paleis betrok, met het aardigste speelgoed, wat het vernuftige Parijs leveren konde, te verrassen. De koningskinderen zagen alles; zij hadden het eene na het andere in handen, zij waren vrolijk. Men vroeg hun dus, of zij iets anders verlangd hadden? »Ja", zeiden de vorstelijke kinderen, »wij willen zoo gaarne spelen met de jongens op den Dam." Dus die berg van schitterend speelgoed uit Parijs blonk hun nog zoo fraai niet in de oogen, als met de Amsterdamsche jongens krijgertje te spelen of te knikkeren op den Dam."

*— Het Amerikaansche dagblad *de Wicksburg Sentinel* ondervindt moeijelijkheid in het vinden van een hoofdredakteur, hetgeen met eenigen grond daaraan wordt toegeschreven, dat van de 8 laatste redakteurs 6 in duel gedood werden en één met de staatsgevangenis moest kennis maken, terwijl de laatste, die waarschijnlijk niet spoedig genoeg eene gelegenheid vond, om zich door een ander te laten dooden, zelf een einde aan zijn leven maakte.

— Ten bewijze hoe noodzakelijk eene goede verdeeling der spijzen is voor hare behoorlijke vertering, nam prof. *Budge*, te Greifswald, bij zijne physiologische lessen de volgende proef: In twee fleschjes met kunstmatig maagsap werden vierkante stukjes hard gekookt eiwit gedaan, van hetzelfde ei afkomstig. De stukjes in het eene fleschje waren ongeveer drie maal zoo groot als het andere. Nadat deze fleschjes vier en twintig uren in eene warmte als die van het ligchaam waren bewaard, kon men aan de groote stukjes alleen aan de hoeken en kanten de werking van het maagsap bemerken, terwijl van de kleinere stukjes naauwelijks nog overblijfsels waren te zien: zij waren geheel verteerd.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 4 *Dec.* 2,30. El. - AP. 9 25. Gev. 6 d. Rijnhoogte te Keulen. 4 Dec. 10 voet 1 duim; 9 voet 3 duim Rijnl.

Vierde voorstelling door het Hoogduitsche operagezelschap uit Rotterdam.

De „Don Juan" van W. A. Mozart.

Werd de verwachting van het publiek bij de eerste voorstellingen niet alleen bevredigd maar zelfs overtroffen, dan is zij bij de laatste zeer teleurgesteld En waarin bestond die teleurstelling? Hoofdzakelijk in de verschijning van een in het geheel niet verwachten heer *Beyer* als *Don Juan*, door ongesteldheid van den heer *Brassin*, en de optreding van mevr. *Guischow* als *Donna Elvira*, waarvoor men zich gevleid had de hier hooggeschatte zangeres mevr. *Kainz* te zullen hooren. Het beschaafde publiek redeneert niet ten onregte aldus: Als een *impressario* het onderneemt een opera als *Don Juan* te geven, waarvoor een duchtig personeel wordt vereischt, en de titelrol buiten kijf op eene voortreffelijke wijze moet vervuld worden zal de opera wel gelukken, — dan dient hij zich vooraf ten volle te overtuigen, dat de krachten, waarover hij te beschikken heeft, ter uitvoering dier onderneming goed berekend zijn. Liever daarom eene opera, het best voor zijn personeel geschikt, gekozen, en bij onverwachte beletselen, door ziekte van dezen of genen veroorzaakt, daarvoor eene andere opera in de plaats gesteld, of wel niet opgevoerd en afgetelegrafeerd. In vroeger jaren was zulk eene verandering of afzegging in korten tijd ondoenlijk, thans is zij door middel van den telegraaf in eenige minuten mogelijk. De entree van *f* 3 voor de eerste plaatsen toch mag niet uit het oog worden verloren. Voor zulke uitgaven heeft men het regt iets goeds te eischen, en niet zoo als bij de laatste voorstelling bitter te leur gesteld te worden.

Maar nu de uitvoering zelve van *Mozart's* grootste meesterstuk. In vergelijking van *Figaro's Hochzeit* en *Fidelio* was zij, afgezien van de voortreffelijke verrigtingen door mevr. *Bertram-Mayer* (Donna Anna) en den heer *Dalle-Aste* (Leporello) en wat overigens goedkeuring verdiende, ten deele mislukt. Immers ondanks die beide artistes, vooral mevr. *Bertram-Mayer*, in hunne rollen in alle opzigten uitblonken, de eivolle zaal daarvoor van daverende toejuichingen weergalmde, en *revokatien* meermalen volgden; ondanks mevr. *Zengraf* (Zerline) zich als eene naïve, liefzingende en spelende aktrice deed kennen en de heer *Seyffarth* zijne beide aria's allerverdienstelijk, echter wat koel voordroeg, en *Mazetto* (de heer *Ehrke*) vrij goed op zijne plaats was, je enkele ensembles op goedkeuring mogten aanspraak maken, verwekten de verschijning en verrigtingen van den heer *Beijer* als *Don Juan*, van mevr. *Guischow* als *Donna Elvira* en van den *Gouverneur* eenen zoo ongunstigen indruk, dat het overige goede en schoone daardoor verloren ging. Voor een *Don Juan*, den Spaanschen *Faust*, toch wordt een akteur en zanger *primae ordinis* vereischt, voor de hoogste moeijelijke partij eener *Elvira*, waartegen de meeste zangeressen zijn ingenomen, eene vrouw die als zangeres een hooger standpunt in de kunst heeft bereikt dan mevr. *Guischow*; en zal een Comentator onder de verpletterende akkoorden der bazuinen tot het publiek doordringen en datgene uitdrukken, wat de onsterfelijke *Mozart* zich heeft voorgesteld, dan moet zich eene krachtvolle stem aan krachtvolle bazuintoonen paren, die thans om den zang des goeverneurs niet geheel te verdooven, *mezza forte* in plaats van *forte* geblazen werden.

Jammer, zeer jammer dat de laatste Operavoorstelling, onder direktie van den heer *Ed. de Vries*, zulke ongunstige resultaten heeft opgeleverd, vooral als daardoor de ingenomenheid van het publiek met deze onderneming verminderen en dit voortaan uit eene mindere opkomst blijken zou, daar het behouden van dat Opera-gezelschap hier ter stede toch waarschijnlijk van eene goede opkomst afhankelijk zal zijn. Hopen wij daarom dat de heer *de Vries*, door het doen opvoeren van schoone en goed uitgevoerde opera's, zooals de drie eerste voorstellingen, ook voortaan het zijne aan een gelden uitslag zal toebrengen en het publiek door eene enkele teleurstelling niet zal ophouden naar de Opere te gaan.

Dr. Kist.

243. Staats-Loterij.

4e Klasse. 1e Lijst.

No. 14286 *f* 2000. No. 15864 en 17435 ieder *f* 1000.

2e Lijst. No. 13755 *f* 1500. No. 13030 en 14399 ieder *f* 1000.

Zie het verslag van de Tweede Kamer in het Bijvoegsel.

KONSTANTINOPEL, 23 November.

In het ministerie hebben tusschen den grootvizier en eenige zijner kollega's oneenigheden plaats gevonden, vooral betreffende de oekonomische hervormingen die hij wil uitvoeren. De sultan is echter tusschen beide gekomen en heeft het hoofd van het kabinet in het gelijk gesteld. Nu is alles weer goed, maar toch heeft de grootvizier in het paleis magtige vijanden, die in sommige zaken bij enkele gezanten genoegzamen steun vinden, aan zijn goeden wil te doen schipbreuk leiden.

De oud-kamerheer van het paleis, *Osman Beij*, die tengevolge van misbruik van vertrouwen in het beheer der hem toevertrouwde gelden naar Bruzza verbannen was, heeft van den sultan verlof ontvangen naar Konstantinopel terug te keeren, waar hij dan ook reeds is aangekomen. Hij moet echter in zijne woning blijven en zal, zegt men, op verzoek der ministers teregt staan.

MADRID, 28 November.

De regter ter eerster instantie van het arrondissement Villaviciosa heeft den Engelschen koopvaardijkapitein, van wiens vlugt voor eenigen tijd gemeld werd, gesommeerd, zich in de stad Villaviciosa te komen gevangen geven, ten einde te antwoorden op de beschuldigingen, tegen hem in te brengen (wegens het verspreiden van bijbels).

Op den spoorweg van Pampeluna naar Saragossa hebben de boeren op helderlichten dag een aannemer der spoorwegwerken en twee ambachtslieden vermoord, die juist hun geld hadden ontvangen. De moordenaars braakten de vreeselijkste verwenschingen en bedreigingen uit tegen al de spoorwegbeambten.

TURIJN, 1 December.

In de hoogere kringen alhier vormt zich eene konservatieve partij, die van oordeel is, dat men wel zal doen stil te staan op den weg van uitbreiding van grondgebied, te organiseren wat men heeft en de Venetiaansche zaak tot geschikter tijd uit te stellen. Zij meent, dat men mevrouw *Fortuin* niet vermoeijen moet, daar deze dan wel eens niets meer kon geven.

De koning heeft den kardinaal *Riario Sforza*, aartsbisschop van Napels, verzocht in de stad terug te keeren en zijne funktien te hervatten. De bisschop moet daaraan de volgende voorwaarden verbonden hebben: Ten eerste moet hij het verlangen te kennen hebben gegeven geene gemeenschap met den koning te behoeven te hebben en zich niet in de politieke aangelegenheden te mengen. Ten tweede moet hij zich hebben voorbehouden niet te bevelen dat de naam Piemont in het *te Deum* voorkome, of ten minste, dat het *te Deum*, zoo die naam er in voorkomt, slechts door Piemontesche priesters wierd gezongen. Ten slotte heeft hij de in vrijheidstelling van alle gevangen bisschoppen en priesters geëischt. Het is nog niet bekend, dat de koning die voorwaarden heeft aangenomen.

De bisschop van Lorette heeft tot zijne onderhoorigen eene cirkulaire gerigt, waarin hij hun kennis geeft, dat hun, om welbekende redenen, (omdat zij *Victor Emmanuel*, op zijne reis naar Napels, bij zijn doortogt door Lorette, aan den ingang der kerk hebben ontvangen), krachtens de kanonnieke wetten, het toedienen en ontvangen der sakramenten, tot zoolang de Paus zal goedvinden, ontzegd is. — Twee domheeren en vier priesters hebben gezamenlijk geantwoord, niet te weten, waarmede zij de straf hebben verdiend, aangezien zij zich niet hebben schuldig gemaakt aan overtredingen, waardoor zij ongeschikt zouden worden het priesterambt uit te oefenen en zelfs tot de gemeente der geloovigen te behooren. Zij hebben hem drie dagen gelaten om de redenen kenbaar te maken, zullende zij, alsdan geen antwoord ontvangen hebbende, hunne priesterlijke bediening blijven uitoefenen.

De kanunnik *Paolo Spinuci*, leeraar in de welsprekendheid aan het seminarium te Pesaro, heeft den 2. der vorige maand den bisschop van Pesaro te kennen gegeven, dat hij zijn ambt neerlegde, omdat hij, het wereldlijk gezag des Pausen niet erkennende, niet gehinderd wilde zijn in de vervulling zijner pligten jegens het vaderland. Den volgenden morgen heeft hij, met de andere bewoners der Marken, voor de aanhechting gestemd, daarbij de volgende verklaring afleggende: »Met dit votum, dat ik in de urn van het onsterfelijk regt der volkeren neêrleg, terwijl ik het wereldlijk gezag des Pausen verwerp als in strijd met den geest en de letter van het evangelie, als verderfelijk voor de belangen der godsdienst, als onvermogend om de

staatszaken met voorspoed te besturen, en als een bestendige hinderpaal tegen de vrijmaking van Italië, verklaar ik mij voor *Victor Emmanuel II*, den grooten koning, den edelmoedigen koning, den eenigen koning Italie waardig.

Even als wat betreft het politiek gedeelte, is, ook wat aangaat het financieel gedeelte, de zending van *Cutrofiano* mislukt. Hij moest te Parijs eene leening van 20 milloen frs. trachten te sluiten; een Fransch bankier toonde zich niet ongenegen doch eischte Ruslands garantie, doch te Petersburg vertelde men den generaal, dat men zich daarmede niet zou inlaten. Koning *Frans* krijgt dus ook geldgebrek.

De schout bij nacht *Constantino* is uit de marine van *Frans II* in de onze overgegaan. Hij behoudt zijn rang en krijgt het bevel over de maritime afdeeling der Adriatische zee.

De arbeidsters in de tabaksfabrieken hebben 2 stuivers verhooging van dagloon geëischt, terwijl de regering juist haar loon met 1 stuiver wilde verminderen. Men heeft een tiental gevangen genomen.

De *Unità Italiana* zegt de basis der met Rome gevoerd wordende onderhandelingen te kennen, die hierop zou neêrkomen: Het Quirinal zou *Victor Emmanuel*, het Vatikaan den Paus behooren. De Paus zou *Victor Emmanuel* als koning van Italië erkennen. De koning zou zich verbinden, Rome nooit tot hoofdzetel zijns rijks te maken en nooit een beroep te doen op de volksstemming der bewoners dier stad, die aan den Paus onderworpen zou blijven onder bescherming der Italiaansche wapenen.

Italië bezit thans 1730 zangers en zangeressen, waarvan 410 primadonnas, 350 tenors, 280 baritons, 160 basse tailles en 50 basse bouffes. Verder zijn er 1670 dansers en danseressen, waarvan 180 van eersten rang en 40 balletmeesters.

BERLIJN, 3 December.

De laatst uitgekomen *Kladderadatsch* zegt, aangaande de hervormingen, in Frankrijk ten opzigte van het wetgevend ligchaam en den senaat, dat de vrijheid van deze staatsligchamen veel grooter is geworden. Vroeger hadden zij minder dan niets te zeggen en thans zoo veel als niets.

De uitgave eener brochure, ten onderwerp hebbende: *Der Conflict des Ober-Staats-Anwalts Schwarck mit der Regierung*, is verboden.

Volgens hier ontvangen mededeelingen, verklaart de openbare meening in Zweden zich hoe langer zoo meer tegen de staatkunde, door de Deensche regering tegenover Sleeswijk gevolgd, zoodat Denemarken in geen geval op den bijstand en de sympathie van Zweden in deze zou kunnen rekenen.

Een brief uit Sebastopol meldt, dat generaal *Totleben* zich aldaar bevindt en dat de fortifikatiewerken aan de noordzijde worden hersteld.

LONDEN, 3 December.

De keizerin van Frankrijk is hier in het *Claridge Hotel* afgestapt.

Prins *Alfred*, zoon van koningin *Victoria*, en thans nog de vermoedelijke troonopvolger in het hertogdom Koburg-Gotha, zal dezen winter alhier blijven en in het aanstaande voorjaar te Koburg komen, vanwaar hij zich in den zomer naar Gotha zal begeven. Op het kasteel Rosenau zal de prins gehuisvest zijn, en op verlangen van den regerenden soeverein zal hij zoo spoedig mogelijk deelnemen aan de regeringszaken.

Voor de groote tentoonstelling in 1862 is de gevorderde waarborgsom reeds overschreden, en wordt dus aan de daarstelling gearbeid.

In den gemeenteraad der City zal binnen kort door den heer *Richardson* worden voorgesteld, aan *Garibaldi* het eereburgerschap der City te verleenen. Wordt het voorstel aangenomen, dan zal *Garibaldi* uitgenoodigd worden naar Londen te komen.

De *Observer* zegt, in zijn wekelijksch overzigt: »de keizer der Franschen heeft zich bereid verklaard, de teugels van het despotisme wat minder strak aan te trekken en Frankrijk wat vrijheid te geven. Naar onze meening, is dit eene bloote nietsbeduidende verklaring en meer niet."

De *Morning Herald* wijdt eene beschouwing aan het algemeen erkende feit, dat de slavenhandel in den laatsten tijd aanmerkelijk is toegenomen. Het blad wijt de schuld daarvan uitsluitend aan de Spanjaarden, ofschoon het bekend is dat deze in Amerikanen, niet alleen uit Carolina, Louisiana en Virginie, maar ook van Nieuw-York enz., belanghebbende helpers vinden. Sedert den aanvang van 1860, zegt de *Herald*, zijn niet minder dan 30,000 Afrikanen op Cuba ontscheept. De hebzucht is er niet mede tevreden, alleen negers op te vangen; 135 schepen met geroofde Chinezen zijn in de eerste negen maanden van dit jaar op Cuba geland. Luidens eene cirkulaire van de heeren *Travers* en *Son*, werden ook Indianen uit de Mexikaansche provincie Yucatan weggeroofd. Het totaal der in China ingescheepte koelies bedroeg 58,765, waarvan 8981 op den overtogt stierven. Onder de 50,000 ingevoerden waren niet meer dan 52 van het vrouwelijk geslacht. Als het eenvoudigste middel, om aan een en ander een einde te maken, wordt door den *Herald* voorgesteld, de Cuba-suiker in alle Britsche hovens te weren.

Uit Washington wordt gemeld, dat, tengevolge der agitatie in de Zuidelijke staten, men eene ministerieele krisis op handen beschouwde. De president is van gevoelen, dat hij de bondswetten moet handhaven en dat hij zich dan ook tegen het denkbeeld van eene afscheiding moet verzetten. In deze zienswijze wordt hij ondersteund door de heeren *Cass*, *Black*, *Toncey* en *Holt*. Aan den anderen kant beweren de zuidelijke leden van het kabinet, *Eloyd*, *Cobb* en *Thompson*, dat de konstitutie slechts eene overeenkomst is, welke elke staat, die verlangt uit den Bond te treden, mag opzeggen. Men zegt overigens dat de president gereed is met zijne boodschap.

Uit Nieuw-York wordt het volgende geschreven: De groote *humbug*, *Barnum*, komt weder in opspraak, en is ook inderdaad onuitputtelijk. Nadat hij bankroet had gemaakt, heeft hij zijne meeste schulden weder betaald, en ontvangt thans weder eene massa geld met zijn museum. Binnen kort zullen wij de Siamesche tweelingen, die, zooals men weet, hier in de Unie wonen, in Barnum's museum in een zonderlingen toestand zien. De beide aaneengegroeide Aziaten zijn hoogst ijverige politici, maar van eene geheel verschillende meening en in een eeuwigdurenden twist. De één is demokraat en de andere zwarte republikein. *Barnum* is nu met hen overeengekomen, dat zij hunne politieke disputen voor het Nieuw-Yorksche publiek ten beste zullen geven. De spekulatie is voortreffelijk: het zal dollars regenen. Behalve de Siamezen zal hij ook de beide zoogenaamde Azteken exposeren, die geen Azteken zijn, maar misgeboorten uit de republiek San Salvador, waarmede een sluwe Yankee menig geleerde uit Europa bij den neus heeft gehad. Eene zeer goede gedachte van *Barnum* is ook het »kongres der natiën", dat hij zal doen plaats hebben. Zijne agenten zijn er in de verschillende werelddeelen op uit, menschen van alle rassen voor zijn museum te bezorgen: weldra zullen wij dus hier Eskimo's, Tungusen, Hottentotten, Kaffers, Arabieren, allerlei Indianen, Papua's, Mongolen en meer dergelijken vereenigd zien, het zal een levend ethnologisch kabinet worden, waarmede de groote *humbug* ook later naar Europa denkt over te komen.

— 4 *Dec*. Gec. 93¾; Peru 4½ pCt., — 3 pCt. 73½; Venez. 2½ pCt. 21½; 1 pCt. 11; Port. 3 pCt. 46⅜; Sp. 3 pCt. 50¼, 1¼ pCt. —; Russ. 4½ pCt. —, 5 pCt. —, Sard. 85.

PARIJS, 3 December.

De keizerin wordt Zaturdag terug verwacht.

Prins *Napoleon* is gisteren van zijn uitstapje in Zwitserland teruggekomen. Zijne reis naar het Zuiden van Europa is uitgesteld.

400 met ijzer beslagen kanonneerbooten zullen voor onze marine gebouwd worden.

De keizer heeft den ministerraad verklaard, de kamers in de tweede helft van Januarij te zullen bijeenroepen.

Volgens geruchten zou de keizer, lettende op de steeds toenemende uitgaven, welke hij te bestrijden heeft, voornemens zijn het bedrag zijner cievile lijst, thans 25 millioen franks, behalve de bij-inkomsten der Kroon, tot 40 millioen franks te laten verhoogen.

Er is sprake van eene wet tot opheffing der belasting op het mobilair.

De prefekten hebben gerapporteerd dat de nieuwe verkiezingen zonder gevaar voor de regering kunnen plaats vinden.

Heden morgen is in alle kerken alhier eene cirkulaire van kardinaal *Morlot* gelezen, waarin de geloovigen worden opgeroepen om den armen Paus geldelijke ondersteuning te doen toekomen.

De bekende bankier *Mirès* heeft, in antwoord op de bekendmaking van den heer *Rothschild*, dat de verschenen rente van de schuld der regering van den Paus niet betaald wordt, gemeld, dat de voldoening der rente van de Romeinsche spoorwegen door hem wordt voortgezet. Behalve dat die door de regeringen van den Paus en koning *Victor Emmanuel* zijn gewaarborgd, leveren de spoorwegen reeds op zich zelven daartoe voldoende renten op. — Wat overigens de aankondiging van het huis *Rothschild* betreft, de heer *Mirès* zegt: »Het staat niet aan mij de redenen te onderzoeken, waarom de heer *Rothschild* zijne medewerking aan de regering van den Heiligen Vader weigert; maar aan niemand is het onbekend dat de staatsschulden heilig zijn voor alle regeringen, en dat, wat den Kerkelijken Staat in het bijzonder betreft, de regering van Z. M. *Victor Emmanuel* allezins geneigd is haar aandeel in de schuld der pauselijke regering volkomen te erkennen."

De zaak heeft door deze bekendmaking een zonderling aanzien, en de aktiehouders worden er een weinig door gerust gesteld.

De *Gironde* van Bordeaux bevat een brief door zijn hoofdredakteur aan den *Constitutionnel* gerigt en door dezen niet opgenomen. In dat schrijven wordt uiteengezet, hoe de *Gironde*, ten gevolge van twee veroordeelingen, krachtens de wet van 1852 met opheffing bedreigd wordt, hoezeer die straf ontegenzeggelijk volstrekt niet in verhouding staat tot de overtredingen. Eerst is het blad tot 50 frs. boete veroordeeld wegens een artikel tegen den maire van Bordeaux. De tweede maal — over welk vonnis nog in kassatie uitspraak moet worden gedaan — tot eene boete van 600 frs., omdat het in een ongeteekenden brief heeft opgenomen, dat de Engelschen de Bordeauxwijnen niet weten op prijs te stellen, omdat hun smaak bedorven is door het gebruik van veel alkohol houdende wijnen. Wordt dit tweede vonnis bevestigd, dan zal al de gematigdheid der administratie niet beletten dat het blad wordt opgeheven, een bewijs dus dat eene verandering der wet op de drukpers, ondanks alle het tegendeel bewerende artikelen van den *Constitutionnel*, wel degelijk noodig is.

Het 19. deel van de *Geschiedenis van het Consulaat*, van den heer *Thiers*, dat deze week het licht zal zien, eindigt op eene wijze, die in den tegenwoordigen tijd niet van belang is ontbloot. De konklusie luidt aldus: »Tweemaal in twee jaren werd het lot van Frankrijk door de meest nietige beweegredenen beslist. In 1813 kon *Napoleon* te Praag Frankrijk verreweg grooter maken dan men begeerde, en deed het niet, door eene onzinnige eerzucht verblind! In 1814 konden de Bourbons eenige gedeelten onzer verloren grootheid herwinnen en zij lieten de gelegenheid voorbijgaan, door hun ongeduld om den vrede af te kondigen; zij deden dit uit onoplettendheid, uit gebrek aan ondervinding, uit zucht om een beginsel te belijden en te Weenen te doen omhelzen, dat hun hoogmoed vleide. Waarlijk een droevig lot voor ons land, aan alle stormen der omwentelingen overgeleverd te zijn en dan eens van de dwaasheid van een man, dan weder van de onhandigheid eener partij te hebben afgehangen. Gelukkig is de stoffelijke grootheid niet alles en Frankrijk heeft door zijne zedelijke grootheid de rol teruggevonden, welke de omstandigheden hadden doen verloren gaan. Maar tegenover de droevige tooneelen, die wij hebben geschetst, wenschen wij, dat zich in Frankrijk eene ware staatkunde der regering vorme, die, zonder belang van dynastie of partij, zonder medesleping van den oogenblik, zonder overwegende zucht óf voor den vrede óf voor den oorlog, zonder exklusieve plannen, in een woord, alleen geleid door de rede, de zaken van het land besture met het eenige doel van zijne veiligheid en zijne grootheid! Dat de hemel ons deze weldaad schenke, en dan zal Frankrijk hebben wat het nimmer had, tenminste niet op duurzame wijze, een lot, geëvenredigd aan zijn verstand, zijn moed en aan de ontzaggelijke hoeveelheid van de vergoten bloed."

De inkomsten van de stad Parijs beliepen gedurende het jaar 1859 110,306,124 francs en de uitgaven 97,720,544 francs. De plaatselijke belasting bragt op 54,040,457 francs; in tien jaar is die opbrengst met ruim 21 millioen verhoogd.

Het plan eener telegraaflijn van Europa door Azie naar Amerika, is met het desbetreffend rapport den keizer aangeboden en met eene bijzondere nota door hem aan den minister van buitenl. zaken gezonden.

— 4 *Dec*. Rente op tijd 3 pCt. 70.70. Fr.-Oost. Spw. 515; Sp. 3 pCt. 49, 1¼ pCt. 40¼.

BRUSSEL, 4 December.

Naar men verzekert, zal de hertog van Braband, tot herstel zijner gezondheid, binnen kort eene reis naar Noordelijk Afrika ondernemen.

ADVERTENTIEN

*** Bevallen van eene welgeschapene DOCHTER A. W. RUYSCH VAN DUGTEREN, geb. CAMPAGNE.
Utrecht, 4 December 1860.

*** Heden overleed, na een smartelijk lijden, mijne geliefde Echtgenoote, Vrouwe JOHANNA ANDREA VAN DER MUELEN, in den ouderdom van negen en veertig jaren.

Lopik, W. H. J. CAMBIER VAN NOOTEN.
2 Dec. 1860.

*** De ondergeteekende bevindt zich in de treurige verpligting, door deze kennis te geven van het overlijden van zijnen hooggeachten vriend en compagnon den heer JAN VIEL, in leven apotheker hier ter stede.

Na eene langdurige ongesteldheid en daarop gevolgd langzaam verval van krachten, ontsliep hij heden in den leeftijd van ruim 80 jaren.

De ondergeteekende, sinds 37 jaren in deze apotheek werkzaam, waarvan de laatste 24 met den waardigen overledene geassocieërd, neemt — onder hartelijke dankbetuiging, voor het vereerend vertrouwen en de toegenegenheid, welke de overledene en hij sedert eene reeks van jaren zoo ruimschoots mogten genieten — bij deze, als opvolger, beleefdelijk de vrijheid, zich bij voortduring in dat vertrouwen aan te bevelen, zullende de zaak geheel op dezelfde wijze voortgezet worden; en voegt hierbij tevens de verzekering, dat hij zich hetzelve meer en meer zal trachten waardig te maken, door stipte en naauwkeurige vervulling der vele en hooge pligten, die op den apotheker rusten.

Utrecht, C. BAHNSEN,
den 4. Dec. 1860. Apotheker.

AANBESTEDING.

*** Op *Woensdag den 12. December 1860*, des namiddags ten 1 ure, zal ten huize van H. UBINK, te Soestdijk, aan den minst inschrijvende worden aanbesteed:

Het bouwen van een Landhuis te Soestdijk,

Waarvan de teekeningen van heden af ter visie liggen bij A. DE GROOT, in *de Liggende Os*, te Utrecht.

De bestekken zijn op franco aanvrage à *f* 1.— te bekomen bij de wed. J. R. VAN ROSSUM, Boekhandel te Utrecht, en liggen ter inzage te Rotterdam bij WIJTTHOFF in het *Nederlandsche Wapen*, te Amsterdam in *het Poolsche Koffijhuis*, te Nijmegen bij MEURS en te Arnhem in *de Paauw*, terwijl men zich om inlichtingen kan vervoegen bij den Architect H. J. VAN DEN BRINK, te Rijsenburg.

*** De hoofdadministratie van het regement veldartillerie, in garnizoen te Utrecht, zal op Zaturdag den 8. December 1860, des middags 12 ure, aan het Nicolai Kerkhof, ten overstaan van den Notaris DUIJFJES, voor kontant geld doen verkoopen **VIER REFORM PAARDEN,** des voormiddags aldaar te zien.

*** Verkooping op de Buitenplaats *Rijnlust*, nabij den Hommel, onder Utrecht, op Woensdag den 12. December 1860, des voormiddags ten 10 ure, ten overstaan van den Notaris O. W. VAN GEIJTENBEEK te Harmelen, van eene aanzienlijke partij gladde en gave **Iepen- en Eikenboomen,** mitsgaders **Brandhout.**

*** Men zal op Zaturdag den 15. December 1860, 's namiddags ten 5 ure, in het lokaal van Verkoopingen te Utrecht, achter St. Pieter, publiek verkoopen:

Acht naast elkander staande WONINGEN en GROND te Utrecht, buiten de Waardbarrière aan de Oostzijde van de bemuurde Waard, wijk M Nos. 183 en 183*a*—*g*. — Eerst afzonderlijk en daarna in massa.

Breeder bij biljetten en nader onderrigt ten kantore van den Notaris VAN ZIJDVELD te Utrecht.

Oost-Indische Rarieteiten, Naturaliën en Moderne Schilderijen.

*** J. DE KRUIJFF, Jr., zal op *Zaturdag den 15 December aanst.*, des avonds ten *zes* ure, aan het Lokaal op het Domkerkhof alhier verkoopen, eene collectie **Oost-Indische Voorwerpen, Naturaliën** en **Tijgerhuiden;** wijders **Moderne Schilderijen** en **Munten,** en eenige **Boeken**. Nagelaten door den WelEd.Geb. heer C. DE WILDE.

De Notitie is in de Korte Nieuwstraat te bekomen.

HOUTVERKOOPING
op de Heerenhofstede CROMWYCK

onder Maarsseveen,

*** op Vrijdag 21 December 1860, des voorm. 11 ure, ten overstaan van den Notaris VAN DEN HELM, van extra zware gave **Iepen, Wilgen** en andere **Boomen,** geschikt voor werkhout, 1 zware **Esschenboom,** 2 bunders **Griend, Elzen** en **Esschen Hakhout, Spaanders, Takkenbossen,** enz. — Breeder bij billetten en nader onderrigt te bekomen bij den Tuinbaas aldaar.

*** Men zal op Zaturdag den 22. December 1860, des namiddags te 5 ure, te Utrecht achter St. Pieter, in het Lokaal van Verkoopingen, in het openbaar verkoopen:

Een hecht, sterk, goed onderhouden HEERENHUIS, Erf en Grond, gelegen te Utrecht, aan de noordzijde van de Wittevrouwenstraat, op den hoek van de Ridderschapstraat, wijk H. No. 735; voorzien van: vijf zoo Beneden als Bovenkamers en een Kabinetje, allen behangen en de meeste met Stookplaatsen, Keuken met Wel- en Regenwaterpomp en verdere vereischten, Provisiekamer, Kasten, Aisance, Kelder, Zolder met Dienstbodenkamer, enz.

Te aanvaarden 1 Mei e. k.; breeder bij billetten en nader onderrigt ten kantore van den Notaris VAN SCHERMBEEK, te Utrecht aan het St. Janskerkhof.

*** **R. WEEMHOFF** vertrekt op *Middelburg en Zeeland*, Zaturdag van de Kade bij de Weerd Barrière.

DEPOT VAN THEEËN

Uit het Magazijn van M. RAVENSWAAY ZONEN wordt steeds met het beste gevolg voortgezet de aflevering van theëen in verzegelde pakjes met N°. en prijs, de kwaliteit beveelt zich bijzonder aan, door Smaak, Geur en Waterhoudendheid, A. A. DIEPERINK, Banketbakker bij de Gaardbrug te Utrecht.

*** Door toeval dadelijk **te huur** 3 à 4 KAMERS met Keuken en Kelder op een Korenmolen, des verkiezende met Stal en Koetshuis, wel aangelegen TUIN en MOESTUIN, op een vrolijk dorp in de Provincie Utrecht. Adres met franco brieven lett. P. aan het bureau dezer Courant.

VERLOREN

*** Op Maandag, den 3. Dec., te Utrecht, of gaande van Utrecht naar Jutphaas, een **gouden Medaillon** met **haar** en **kettingje.** Die het terugbrengt bij den Heer VAN KUIJK, Goud- en Zilversmid Oudegracht, alhier, zal eene goede belooning hebben.

GOEDE CADEAUX VOOR St. Nikolaas.

*** De ondergeteekenden hebben de eer het geachte publiek te berigten, dat hun winkel weder ruim voorzien is van een **groot assortiment Parapluien** in alle soorten en naar den laatsten smaak vervaardigd.

Vaste prijzen: *Katoenen Parapluien* voor kinderen *f* 0,85 tot *f* 1,60.
Groote Katoenen Parapluien van *f* 0,90 tot *f* 5,—.
Parapluies Alpaca van *f* 2,40 tot *f* 5,50.
Zijden Parapluien in alle kleuren van *f* 3,90 tot *f* 12.—.

Ook is bij hen voorhanden eene schoone kollektie **Wandelstokken** van 10 Cents tot *f* 15,—.

Allen, die de ondergeteekenden met hunne begunstiging willen vereeren, zullen overtuigd worden van de uitnemend geringe prijzen en van de prompte en juiste bediening, die zij bij de ondergeteekenden zullen vinden.

P. VRONDY EN COMP.,
Oude Gracht, lit. D. no. 39,
tegenover *Sinkel.*

NUT, GEMAK, VOORDEEL, GEZONDHEID

en geen gevaar voor Brand

zijn de hoofdeigenschappen des **HYDRAULIQUE en niet HYDRAULIQUE STOVEN.**

*** Deze STOVEN, reeds gunstig bekend, verdienen vooral *nu* aanmerking, daar de Turf zoo hoog in prijs is en het gebruik van Kookkagchels en Steenkolen zich al meer en meer uitbreidt.

Voor bejaarde personen, die gaarne eene *zeer warme stoof* gebruiken, zijn thans lampjes voorhanden waardoor die hitte kan verkregen worden met de **niet** *Hydraulique Stoven*, zonder dat dit blaak of walm veroorzaakt, hetgeen met de gewone lampjes het geval is, wanneer tot verkrijging eene buitengewone warmtegraad de pit te lang of te hoog wordt opgetrokken, hetwelk trouwens plaats heeft met alle lampen, dat steeds vermeden moet worden.

Tot narigt diene, dat men zorg moet dragen het lampje behoorlijk gezuiverd zij van dikke of vuile oly.

Deze Stoven zijn verkrijgbaar bij G. DEKKING en P. J. FOCCHETTI te *Utrecht* en PHILIPS MEIJER te *Amersfoort* en in andere steden.

*** Heden verschijnt bij S. E. VAN NOOTEN, te *Schoonhoven:*

ALLEREERSTE GRONDEN
TOT HET AANLEEREN VAN
MUZIJK EN ZANGKUNDE,
VOOR JEUGDIGE BEOEFENAREN DIER SCHOONE KUNST,
EN BIJZONDER ZAMENGESTELD VOOR
ONDERWIJZERS EN KWEEKELINGEN,
DOOR
W. BOUWMEESTER.
Hoofd-Onderwijzer te Edam.

Met 2 platen. Prijs 35 Centen.

Het doel van den Schrijver was, om eene *duidelijke*, *beknopte* en *minkostbare* Handleiding tot het aanleeren van de Theorie der Muzijk en Zangkunde te geven, met het oog op de Wet van 1857 op het Lager Onderwijs.

Napoleon II, Historische Roman, naar het Hoogduitsch van JEANE CHARLES (*Braun von Brauntal*), door A. ISING. ***f* 1,25.**

Gedenkschriften van JOSEPH GARIBALDI, door ALEX. DUMAS, een deel ***f* 2.—**

Geheime Gedenkschriften van LOUIS NAPOLEON BUONAPARTE, deel I en II ***f* 3.40.**

De Onafhankelijkheids-Oorlog in Zuid-Italie, onder redaktie van A. ISING. Dit werk wordt uitgegeven in afleveringen van 2 à 3 vel, à **10** Cts. per 24 bladz. Men behoeft zich voor niet meer dan één deel, van 16 à 18 vel, te verbinden.

Grieksche Vrouwen, Grieksche Liefde, (hist. schets), door Dr. H. F. THIJSSEN, prijs ***f* 1.25.**

De Uitgever acht zich verpligt op te merken, dat dit Werkje meer geschikt is voor Heeren- dan voor Dames-Lektuur.

Uitgaven van **H. Nijgh.** *Alom te bekomen.*

*** Bij DE BREUK & SMITS, te Leyden, is verschenen:

LA CRISE RELIGIEUSE EN HOLLANDE.
SOUVENIRS ET IMPRESSIONS, PAR
D. CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE.

208. pags. gr. 8°. Prijs *f* 2.—

Wordt alleen op aanvrage voor rekening verzonden.

Wegens buitenlandsche betrekkingen is het den Schrijver niet mogelijk om van *dit werk* ook in Nederland present-exemplaren uit te reiken.

*** De 7de druk van de Schooluitgave van Gedichtjes voor Kinderen van FRANCIJNTJE DE BOER, verschijnt heden à 20 Centen, bij S. E. van Nooten te Schoonhoven.

*** *De zalf en pillen van Holloway.* Een zeker geneesmiddel voor zeere hoofden, melaatschheid en alle huidziekten. De loomheid, vermoeijenis en neerslagtigheid des geestes, die de lijders aan huidziekten gewoonlijk ondervinden, verdwijnen spoedig door het gebruik van de zalf en pillen van *Holloway*. De doelmatigheid van dit geneesmiddel in bovengenoemde gevallen is zonder weerga en in plaatsen waar deze ziekten menigvuldig zijn baren de genezingen verwondering: door de zuiverende eigenschappen der pillen, en de bijzondere uitwerking, die de zalf op het ligchaam heeft, zijn zij beide te verkiezen boven eenig ander geneesmiddel.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes pillen à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,80, *f* 6,75, *f* 13,50, *f* 20,50. Potjes Zalf à 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 13,35, *f* 20,65.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht; bij G. C. T. VAN DE ROEMER, te Amersfoort; en bij J. STRAATMAN, hoofddépôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand, 244 en New-York 80 Maiden Lane. HOLLOWAY's etablissement.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, 3 December.

Tarwe in een doen: 2400 kilo Kleefs. *f* 355; 2400 kilo Geld. *f* 355; 154/2 pd. dito *f* 340. Rogge onveranderd: 125 pd. Frans. *f* 232, 234; 126 pd. dito *f* 235; 118 pd. Odessa *f* 198; 117 pd. Petersb. *f* 194, 196; 126 pd. Zweeds. *f* 225. Garst als voren: 95, 96, 97 pd. Vriesw. *f* 176, 178, 180. Boekw. meer aangeboden zijnde, onderging verlaging; 117 pd. Gooijs. *f* 242.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Dec.	Uren	Wind rigt.	kr.	Barom.	Ther. F.	Afwijk. d. Temp.	Vochtigh.	Regen	Opmerkingen
4	2	zo.	1.0	748.70	40 8	— 0.5	0.78	0.	Zw. bewolkt.
	10	zzo.	1.0	48.21	35.6	— 3.6	0.93	0.	Ligt bewolkt.
5	8	zzo.	0.5	45.90	34 5	— 3.2	0.93	0.	Bewolkt.

In de vorige cour. 2 Dec. 10 u. kolom vochtigheid *staat* 1.87 *lees* 0.87.

4 Dec. 's morg. Barometerhoogten in afdalende orde: Portsmouth, Hartlepool, Utrecht, Parijs, Plymouth en Brest. Grootste verschil tusschen Portsmouth en Brest = 17.9 mm.

Prijzen der Effekten.

AMSTERDAM 4 December 1860.

Nederland.					
Werkel. Schuld	2½	pCt.	62⅝	62$^{13}/_{16}$	62$^{11}/_{16}$
〃 〃	3	〃	74⅞	75	74$^{15}/_{16}$
〃 〃	4	〃	97$^{15}/_{16}$	98$^{1}/_{16}$	98$^{1}/_{16}$
Oostindische Leening	4	〃	95½		
Spanje.					
Obligatiën	1¾	〃	40½	40$^{9}/_{16}$	40$^{9}/_{16}$
〃	3	〃	48½	48$^{11}/_{16}$	48$^{11}/_{16}$
〃 Binnenl.	3	〃	47$^{13}/_{16}$	48$^{1}/_{16}$	48$^{1}/_{16}$
Portugal.					
Obligatiën	3	〃	45¼	45$^{5}/_{16}$	45$^{5}/_{16}$
〃 1856 59	3	〃	43$^{13}/_{16}$	44	44
Rusland.					
Oblig. *Hope & Comp.*	5	〃	102¼	102¼	102⅛
Oblig. 1828/29	5	〃	101⅜	103¾	
〃 1840	4	〃	76	76½	76
〃 6de Serie 1855	5	〃	96		
〃 te Londen	4½	〃	90⅝		
〃 te Londen 1859	3	〃	61		
〃 bij *H. & Co.* 1860	4½	〃	89¾		
Polen.					
Aand. 1835 fl. 300		*f*	165		
Obligatiën	4	〃	78½		
Oostenrijk.					
Oblig. Metalliek	5	〃	44¾	44$^{1}/_{16}$	43$^{15}/_{16}$
〃 Metalliek	2½	〃	23¾	23⅞	23⅞
〃 Rente Amst.	5	〃	65¾	66¼	65⅞
〃 Nat. 1854	5	〃	50¾	51⅛	51$^{1}/_{16}$
Bankaktiën			612	617	617
Aandeelen 1854			192¾		
〃 1860			357	358	
Brazilië.					
Geldl. 1860	4½	〃	85¼		
Amerika.					
Ecuad Obligatiën 1855			11¾		
〃 〃	1½	〃	10¼		
Mexico. Obligatien	3	〃	19⅝	19$^{11}/_{16}$	
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	〃	89½		

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

BIJVOEGSEL

BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN

WOENSDAG 5 *December* 1860, *No.* 289.

Stedelijke Raad van Utrecht.

Zitting van Donderdag 29 *November.*

Voorz, Mr. *W. M. J. van Dielen.*

Tegenwoordig zijn 25 leden; afwezig de HH. *Kien*, *Trip*, *v. Stirum* en *de Muralt.*

Is ingekomen:

eene missive van Gedep. Staten ter geleide van een besluit, houdende goedkeuring van het raadsbesluit tot verkoop van een huis in de Ridderschapsstraat, — voor kennisgeving;

eene gelijke missive, houdende goedkeuring van het raadsbesluit tot het aangaan eener geldleening van *f* 300,000, — alsvoren;

eene gelijke missive, houdende goedkeuring van het besluit tot onderhandsche verhuring van het Badhuis; — alsvoren;

eene gelijke missive, houdende goedkeuring der prim. kohieren der pl. dir. bel. 1860, — alsvoren;

eene gelijke missive, houdende goedkeuring van de begrooting der dd. Schutterij, — alsvoren.

Wordt ter tafel gebragt:

eene voordragt, strekkende om het traktement van den auditeur bij den schuttersraad te bepalen op *f* 180 's jaars, — ter sekretarie.

De *Voorz.* deelt mede, dat de heer *H. A. van den Wall Bake* aan het stedelijk museum eene schilderij ten geschenke gegeven heeft, en B. en W. reeds namens den raad daarvoor schriftelijk hem dank betuigd hebben, — voor kennisgeving.

Wordt ter tafel gebragt:

eene aanbeveling voor 4 vakatures, te ontstaan in het koll. van regenten der vereenigde gods- en gasthuizen, de aanbevelingen, gelijk zij zijn aangevuld door B. en W., bestaande uit de HH.:

1°. Mr. *P. C. Walland*, mr. *J. Gerlings Sr.*, mr. *Berger v. Hengst* en mr. *J. v. Walré*; 2°. mr. *J. A. E. Hinlópen*, mr. *Roijaards v. d. Ham*, mr. *S. J. van Geuns*, mr. *H. Waller*; 3°. *H. A. van den Wall Bake*, jhr. mr. *J. L. B. de Muralt*, mr. *M. de Kock*, *R. Mijsberg*; 4°. mr. *W. R. Boer*, mr. *W. J. M. Bosch*, *P. H. Taddel* en jhr. *J. E. v. Heemskerk v. Beest*, — ter sekretarie;

een ontwerp besluit tot opheffing van het volksschuitenveer tusschen Utrecht en Amsterdam.

De heer *Pabst* vraagt, of de zaak in handen is geweest der Kamer van koophandel, die men anders wel diende te raadplegen.

De heer *Schuurman* meent, dat over dergelijke zaken het gevoelen der Kamer van koophandel meermalen is gevraagd en genoegzaam bekend is; de kamer heeft reeds meermalen verklaard, dat zij de dringende behoefte niet kent van die veren. Zij zou dus, naar Spr. meent, ook in dit geval adviseren tot hetgeen B. en W. voordragen.

De *Voorz.* zegt, dat B. en W. meer dan eens over dergelijke punten de Kamer gehoord hebben en steeds ten antwoord bekomen hebben, dat, als het niet hoog noodig was, ze te behouden, het wenschelijk ware die veren op te heffen. Hierbij komt nog voor dit geval, dat de voordragt eigenlijk slechts eene aanvulling is, van het vroeger genomen besluit, tot opheffing van het schietschuitenveer.

De heer *Pabst* stelde nog belang in de zaak omdat ook vervoer van personen plaats vindt. Na het aangevoerde door den heer *Schuurman* vervalt echter zijne aanmerking.

Wordt alsnu zonder hoofdelijke omvraag overeenkomstig de voordragt besloten.

Wordt ter tafel gebragt:

een voordragt betreffende een rekest tot restitutie van schoolgeld van *J. L. Kroeze* voormalig leerling aan het gymnasium. — ter sekretarie;

eene deklaratie van *J. A. Haak* met betrekking tot het nieuwe uurwerk op den Domstoren, — alsvoren;

een rekest van *H. Otto* om ontslag als ondermeester.

Wordt besloten dat dadelijk in behandeling te nemen.

De heer *de Graaf* vraagt waarom adressant zijn

De *Voorz.* antwoordt, dat hij na 1 Januarij, krachtens de wet, niet langer als ondermeester aan een der gemeentescholen kan verbonden blijven.

De heer *Schuurman* meent, dat het niet noodig is, ontslag te vragen, als de adress. toch niet meer werkzaam mag zijn.

Zonder hoofd-omvraag wordt besloten het ontslag te verleenen.

Wordt ter tafel gebragt een rekest van voormalige huurders van stadsgrond op Lepelenburg, betreffende de overname hunner beplanting.

De *Voorz.* zegt, dat B. en W. zich onbezwaard hebben gerekend, met die personen onmiddelijk te doen weten, dat er volstrekt geen bezwaar tegen bestaat, dat zij hunne beplantingen zelven wegnemen en verkoopen.

De heer *v. Doorn* zegt, dat, zoo hij wèl is ingelicht, die beschikking van B. en W. niet gekomen is ter kennis der verzoekers. Dezen wisten ook alleen uit de courant, dat de raad zou overnemen de afbraak, maar ook daarvan hadden zij geene bepaalde mededeeling ontvangen. Het komt Spr. voor, dat de bewoners van Lepelenburg aanspraak hadden op eene andere behandeling.

De *Voorz.* komt ten stelligste er tegen op, dat de vroegere bewoners van Lepelenburg onaangenaam zouden zijn bejegend; wat Spr. heeft medegedeeld is juist het bewijs, dat men het hun niet moeijelijk maakt. Spr. kan niet helpen, dat de heer *v. Doorn* er geen kennis van draagt, dat zoodanige beschikking genomen is, en hij twijfelt er ook niet aan, of zij is ter hunner kennis gekomen, daar hij er reeds de uitwerking van gezien heeft.

De heer *Kol* brengt ter kennis der verg., dat allerlei geruchten omtrent deze zaak in omloop zijn. Spr. meent, dat die eenigen schijn van gegrondheid hebben als hij ziet, dat Lepelenburg nog niet ontruimd is. Hij veroorlooft zich te vragen, waarom de heer *Reede* het nog niet verlaten heeft, want heeft men met de overigen geen konsideratie gebruikt, dan behoeft men het ook niet met dezen te doen.

De heer *Pabst* acht het van belang, dat door B. en W. een antwoord op de vraag van den heer *v. Doorn* gegeven worde. Evenzoo is hetgeen de heer *Kol* aanvoert, van te groot gewigt om onbeantwoord te blijven. Spr. erkent, het is voor den Voorz. moeijelijk, omdat hij de zaak niet behandeld heeft, maar de gedane vragen dienen toch beantwoord te worden.

De *Voorz.* zegt den heer *v. Doorn* reeds te hebben beantwoord en bereid te zijn, den heer *Kol* te antwoorden, dat er maatregelen zijn getroffen voor eene geregelde ontruiming van Lepelenburg. Het is waar, dat een paar percelen nog bewoond zijn, maar men wil het den menschen toch niet te moeijelijk maken, en een dier bewoners is eene vrouw, die de vorige week overreden en nu niet vervoerbaar is.

De heer *Kol* zou niemand willen bemoeijelijken. Hij acht zich echter gedwongen, niet voldaan te zijn met het antwoord van den Voorz. Er loopen geruchten, dat de heer *Reede* bepaalde toezeggingen heeft, en die erlangen een schijn van waarheid, doordien zijn perceel nog niet outruimd is.

De *Voorz.* kan verklaren, dat niet zoodanig akkoord gemaakt is, als waarvan de heer *Kol* gewaagt. De heer *v. Reede* zal op de eerste aanzegging moeten vertrekken. Het is, dunkt Spr., niet in den geest van den raad, ten aanzien van die menschen, het strengste regt te oefenen.

De heer *v. Doorn* zou gaarne weten, wanneer en op welke wijze adressanten is te kennen gegeven, dat men hun de waarde der opstallen zou betalen, en dat zij tijd hadden om eene veiling te houden van de beplantingen. Nog niet zeer lang geleden hebben zij Spr. gezegd, noch omtrent het een, noch omtrent het ander eenige aanzegging te hebben ontvangen.

De *Voorz.* antwoordt, dat, om het hun gemakkelijker te maken, de kameraar is aangeschreven, die personen te kennen te geven, dat zij konden doen wat zij verzochten, nl. de boomen *in loco* verkoopen.

De heer *Kol* heeft niet gezegd, dat een akkoord gesloten was, maar heeft gesproken van toezeggingen. Spr. heeft ook doen uitkomen dat het hem niet gelijk is, *hoe* de zaak aan een eind komt.

De heer *de Graaf* acht het zeer natuurlijk, dat het doen der kennisgeving den kameraar is opgedragen; hij zou B. en W. willen verzoeken, den kameraar verantwoording wegens die handeling te vragen.

De heer *Boer* durft beweren, dat aan de besluiten der vergadering ten opzigte van het bolwerk Lepelenburg tot dusverre zeer volledige uitvoering is gegeven en dat B. en W. hierbij geheel in den geest der vergadering gehandeld hebben. Die geest en de bedoeling van den raad toch was, niet om de bewoners der daar te ontruimen percelen noodeloos lastig te vallen, maar om die ontruiming te doen plaats hebben op de voor hen meest gemakkelijke wijze, zoo zij slechts binnen den bepaalden tijd geschiedde. Alle genomen maatregelen hebben deze strekking gehad. Nadat de raad eene vaste som bepaald had voor den over te nemen opstal van elk der perceelen, is hun dit te kennen gegeven en tevens dat, naar mate de ontruiming plaats vond, ook de uitbetaling dier sommen zoude plaats hebben. De werkzaamheden zijn hierop terstond aangevangen en verscheidene percelen zijn reeds afgebroken, aan welker bezitters de toegekende schadeloosstellingen spoedig zullen worden uitbetaald. Zij hebben zich intusschen verder bij adres tot den raad gewend met verzoek, om ook te mogen beschikken over de boomen en beplantingen, die zich op de verschillende door hen bewoonde perceelen nog mogten bevinden. Het dagelijksch bestuur heeft gemeend, in den geest der vergadering te handelen door dat verzoek in te willigen, en alzoo een bewijs van welwillendheid te geven, waarop de bewoners misschien naar strikte termen van regt geen aanspraak hadden kunnen maken. Den kameraar is opgedragen hun daarvan kennis te geven. Nu beweert de heer *v. Doorn*, dat zij er niets van weten. Spr. is op het oogenblik niet in staat precies te zeggen, wanneer de kameraar aan elk van die belanghebbenden kennis van bovenvermelde beschikking heeft gegeven, maar hij heeft toch eergisteren gezien, dat in sommige dier tuinen de boomen gehakt of uitgegraven werden. Is dit nu geen voldoend bewijs, dat de kennisgeving heeft plaats gehad, dan weet Spr. niet, wat men als bewijs zou moeten aannemen. Hij moet dus onderstellen, dat de heer *v. Doorn* verkeerd is ingelicht. Voor het overige vindt Spr. het minder gepast, dat hier gesproken wordt van *onaangename bejegeningen* door de bruikers der genoemde perceelen ondervonden. Als lid van het dagelijksch bestuur moet hij er ten krachtigste tegen opkomen, als zouden die *bejegeningen* uit handelingen van dat kollegie zijn voortgevloeid. Dat bestuur heeft niets gedaan dan raadsbesluiten uitgevoerd. Zoo er werkelijk in deze over onaangename bejegeningen te klagen is, die klagt van den heer *v. Doorn* treft dan alleen het door den raad vastgestelde, treft dan alleen deze vergadering.

De heer *Pabst* zou voorstellen de zaak dadelijk in behandeling te nemen en dan te besluiten, die personen te doen weten, dat zij kunnen doen, wat zij verzoeken.

De *Voorz.* had gemeend, dat men het adres met de door hem gedane mededeeling voor kennisgeving kon aannemen.

De heer *Boer* geeft te kennen, dat hetgeen de heer *Pabst* verlangt eigenlijk neerkomt op een votum van goedkeuring nopens hetgeen B. en W. gedaan hebben, daar zij, uit zucht om de zaak zoo geleidelijk mogelijk te doen voortgaan, welligt meer hebben ingewilligd dan zij konden, rekenende op de goedkeuring der vergadering.

Wordt besloten de zaak dadelijk in behandeling te nemen.

De *Voorz.* stelt nu voor, het adres met de mededeeling voor kennisgeving aan te nemen, met de bijvoeging, dat de raad de handeling van B. en W. goedkeurt.

De heer *Pabst* stelt dan voor, schriftelijk daarvan aan de verzoekers kennis te geven.

De heer *v. Doorn* kan niet inzien, dat er bezwaar ou zijn tegen de inwilliging van het verzoek, dat

hem zeer billijk voorkomt. Er wordt niet gevraagd of de verzoekers over de beplantingen, die bij de schatting der gebouwen opzettelijk zijn uitgesloten, zouden mogen beschikken, maar of de gemeente die, even als de gebouwen, voor de waarde zou willen overnemen? Het ligt voor de hand dat zulks, zonder eenig nadeel aan de stad te berokkenen, die slechts de waarde zou besteden voor hetgeen zij verkreeg, eene besparing van last zou wezen voor de eigenaren. Dezen zijn daarbij zoo bescheiden, dat zij, voor het geval dat hun voorstel niet wierd aangenomen, zich tevreden stellen met eene aanwijzing van tijd, binnen welken zij eene veiling zouden kunnen aanleggen, om zoo althans met de minste schade hun goed tot geld te kunnen maken. Naar Sprs. oordeel gaven die verzoekers daardoor een blijk van groote inschikkelijkheid en eerbied voor het bestuur, want eigenlijk hadden zij regt op hetgeen zij in deze ootmoedig verzoeken. Immers de bewering dat die beplantingen hun niet toebehooren, en dat zij slechts bij wijze van gunst, de vergunning kunnen erlangen om daarover te beschikken, schijnt zoo onregtskundig, dat het onbegrijpelijk voorkomt hoe zij hier kan worden verdedigd. Spr. zou dan ook wenschen, dat de raad even als zulks ten opzigte van de gebouwen is besloten, ook de beplantingen op Lepelenburg liet schatten, om die dan tegen betaling der waarde te behouden.

De *Voorz.* merkt aan, dat adress. gevraagd hebben, de beplantingen *in loco* te mogen verkoopen en hun dit is toegestaan. Het verwondert Spr., dat de heer *v. Doorn* de personen, die inlichtingen bij hem kwamen vragen, niet naar het dagelijksch bestuur gezonden heeft.

De heer *Boer* zegt, dat de eigenaars dier perceelen niets meer bezaten dan het regt van opstal. Er heeft eene waardeering plaats gevonden van dien opstal overeenkomstig de bepalingen van het burgerlijk wetboek; Spr. kon dus gerust beweren, dat, wanneer door den raad zekere vaste som als schadeloosstelling daarvoor bepaald was, strikt genomen daaronder ook begrepen moest geacht worden de waarde der beplantingen, zoodat dus het toestaan van een later verzoek, om die nog te mogen wegnemen, eene vrijgevigheid kon heeten, waartoe men niet gehouden was.

De heer *v. Doorn* laat in het midden, of het juist is, de bepalingen van ons wetboek in te roepen bij het bespreken van zoo oveoude regten, als waarvan nu de rede is, maar meent niettemin na de voorlezing van art. 762 v. h. burg. wetb. van den Spr. die zich daarop beroept, te mogen verwachten, dat hij nu het behandelde verzoek regtmatig noemen en de inwilliging daarvan bevorderen zal: deze heeft zich nu vergewist, dat de stad, volgens de wet, gehouden is de waarde ook van de beplantingen, nog vóór de ontruiming te betalen aan hen die het regt van opstal hadden, en heeft tevens daarbij kunnen bedenken, dat aan deze laatsten die tot heden niet alleen geen geld, maar zelfs nog geen uitdrukkelijke toezegging van betaling gehad hebben, weinig aanleiding is gegeven om in te stemmen in den lof over de gunst en de voorkomendheid, die ten hunnen aanzien zou verkwist zijn, straks door den vorigen Spr. aangeheven.

Wordt op voorstel van den Voorz. besloten het adres met de mededeeling van den Voorz. voor kennisgeving aan te nemen, te verklaren dat de raad goedkeurt hetgeen gedaan is door B. en W. en daarvan kennis te geven aan adressanten.

Wordt ter tafel gebragt een rekest van bewoners van Lepelenburg, houdende verzoek tot meerdere schadevergoeding.

De heer *Pabst* wenscht, dat het verzoek om schadeloosstelling zal gesteld worden in handen van B. en W. of wel van eene speciale komm., om den raad te dienen van advies in de volgende vergadering. Spr. geeft de voorkeur aan B. en W. die, naar Spr.'s wijze van zien, de zaak zonder onaangenaamheden en dus goed hebben geregeld. Tot groote verwondering van Spr. heeft de heer *Reede* het bolwerk nog niet ontruimd terwijl anderen reeds zijn vertrokken; dit alles zal zich voor Spr. wel ophelderen als de raad behoorlijk wordt ingelicht.

De *Voorz.* verklaart, dat het hem gelijk is; hij had evenwel gewenscht, dat de heer *Pabst* een bepaald voorstel gedaan had.

De heer *Pabst* wilde zich geen partij stellen; nu het echter den Voorz. onverschillig is, stelt Spr. voor, het adres te stellen in handen van B. en W., ten einde den raad te adviseren en zoo noodig eene voordragt te doen.

Dit voorstel door den Voorz. zijnde overgenomen wordt zonder hoofd-omvraag aangenomen.

Worden ter tafel gebragt eenige voordragten betreffende eenige rekwesten in zake de dir. bel., — ter sekretarie.

De *Voorz.* doet mededeeling, dat door den Koning eene beslissing is genomen met betrekking tot de aanslagen van eenige societeiten in de pl. dir. bel., welke beslissing daarop neerkomt, dat de regering zich onbevoegd verklarende in deze eene uitspraak te doen, daar de wet dit, zonder beroep, aan Ged. Staten opdraagt, het verzoek van den raad tot vernietiging der uitspraak van Gedep. Staten niet in gunstige overweging kan worden genomen.

Wordt besloten deze mededeeling voor kennisgeving aan te nemen en dien overeenkomstig de aanslagen dier societeiten van de kohieren af te voeren.

Wordt ter tafel gebragt eene voordragt om, overeenkomstig het daartoe door *J. Proper* gedaan verzoek, mede restitutie van den geheelen aanslag in de pl. dir. bel. over 1859 te verleenen voor het gebouw der vrijmetselaarsloge, — zonder hoofd-omvraag konform.

Wordt ter tafel gebragt:

eene voordragt tot af- en overschrijving op hoofdst. IV afd. 1 art. volgn. 93 der begrooting van 1860, — ter sekretarie;

eene voordragt tot het verleenen eener buitengew. belooning aan den opzigter *Kubes*, — alsvoren;

eene voordragt betreffende het maximum van den onderstand voor 1861, — alsvoren:

eene voordragt betreffende een verzoek van *J. de Koning* tot wijziging van het raadsbesluit betreffende eene door hen tijdelijk te maken doorgraving in het jaagpad tusschen Utrecht en Woerden, — alsvoren;

Ingekomen een rekwest van de HH. *Vosmaer v. Lunteren* en *Kamperdijk*, ter overneming aanbiedende een berigt omtrent de oprigting eener maatschappij ter bebouwing van Lepelenburg en verzoek dat eene beslissing omtrent de bestemming van dat bolwerk verdaagd worde tot de door die maatschappij aan te gane leening volteekend zal zijn.

Wordt op voorstel van den heer *de Jong*, hetwelk door den Voorz. wordt overgenomen, besloten, ook dit ten fine van advies in handen van B. en W. te stellen.

Ingekomen eene missive der gezondheidskomm. houdende aanbeveling voor de vervulling der vakaturen, die bij het eind dezes jaars in haar midden zullen ontstaan; — ter sekretarie.

Wordt ter tafel gebragt eene voordragt tot verhooging van het traktement van den hulponderwijzer *J. Molijn*; — alsvoren.

Wordt zonder diskussie aangenomen de ontwerp-verordening op de heffing en invordering der plaats. dir. bel. over 1861.

Wordt zonder hoofd. omvraag vastgesteld het 2. suppl. kohier der hondenbelasting, dienst 1860.

Aan de orde is de benoeming van een regent van het ambachtskinderhuis, zijnde op de voordragt geplaatst de HH. *W. G. Brill*, mr. *H. Roijaards v. Scherpenzeel*, dr. *C. H. D. Buijs Ballot* en mr. *H. Waller*, waarvan de eerste benoemd wordt.

Worden zonder diskussie aangenomen twee voordragten eene tot afkoop van een erfhuur gaande uit een perceel kadastraal sektie C. n⁰. 3529 en eene tot buitengewone aflossing van stads schuld.

Aan de orde is de voordragt betreffende verhuring der percelen stadsgrond op het Bagijnebolwerk.

De heer *Schuurman* kan zich voorstellen, dat het wenschelijk is, den huur op gelijke tijden te doen eindigen, maar acht het bezwarend en onzeker voor de huurders, dien huur slechts voor enkele maanden te bepalen; met eene verhuring van b. v. twee jaar en eenige maanden bereikt men hetzelfde.

De *Voorz.* merkt aan, dat de voordragt in naauw verband staat met de eventuele beschikking over den grond; zoodat het geen zaak is, de termijnen zeer lang te stellen, maar die liever te nemen tot het tijdstip waarop een der huren van zelven expireert. Bij twee is dit het geval op 2 en 30 Nov., bij dri op 31 Mei a. s.

De heer *Schuurman* weet niet welke bestemming men aan den grond wenscht te geven, en aangezien die nog niet wordt aangewezen, ziet Spr. de noodzakelijkheid niet in, zooveel haast te maken. Ook merkt Spr. aan, dat een der perceelen voor 12 jaren verhuurd is, zoodat men toch niet de beschikking over het geheele bolwerk krijgt.

De *Voorz.* zegt, dat B. en W. dat bolwerk in het oog hebben tot oprigting van een abattoir, zoodat het wel van belang kan wezen er de vrije beschikking over te hebben. Buiten het perceel waarvan de heer *Schuurman* spreekt, zal voor dat plan nog ruimte genoeg overblijven.

De heer *v. Hengelaar* vraagt, of dan binnen die vijf maanden door B. en W. een voorstel zal worden gedaan. Spr. herinnert zich, dat eenige maanden geleden door den burgemeester hetzelfde gezegd is. Sedert heeft men echter niets vernomen. Zullen dus die vijf maanden weder verloopen, zonder dat een bepaald voorstel gedaan wordt, dan acht Spr het onbillijk, de bewoners op die wijze in het onzekere te laten, en zou hij wenschen dat bij tijds een volledig voorstel omtrent de bestemming van het bolwerk en dientengevolge van de ontruiming en schadeloosstelling der bewoners werd gedaan, ten einde met hen niet dezelfde onaangenaamheid te hebben als met die van Lepelenburg.

De *Voorz.* is, voor zoover van hem afhangt, bereid, de zaak zooveel mogelijk te bespoedigen.

Zonder hoofd-omvraag wordt de voordragt aangenomen.

Met 18 stemmen tegen die der HH. *Schuurman*, *de Graaf*, *Koene*, *Bisdom*, *Jongeneel*, *Kol* en *van Doorn* wordt aangenomen de voordragt, om den eervol ontslagen koncierge van het militair logement pensioen te verleenen.

Aan de orde is de voordragt betreffende de deklaratie van *M. de Leur* wegens werkzaamheden buiten het bestek verrigt aan de school in de van Wijcksstraat.

De heer *Kol* verlangt niet, dat iemand die voor de stad gewerkt heeft zijn geld niet zal krijgen, en stelt dus op den voorgrond, dat de rekening betaald moet worden. Hij acht het echter niet meer dan billijk, dat zij betaald worde door dengene die had moeten toezien, dat alles naar orde geschiede, dus door den kameraar.

De heer *Schuurman* zegt, met leedwezen kennis te hebben genomen van de stukken; hij heeft zich daarbij tevens afgevraagd: waar vindt men hier de zoo hoog geroemde zamenstelling der fabriekage te dezer stede en waar de zoo hoog geprezen kontrole? Hij is zich het antwoord daarop schuldig gebleven; het heeft hem in zijn gevoelen bevestigd, dat men één verantwoordelijk persoon behoeft, dat twee masten op een schip hier niet voldoen, de een schuilt zich achter den ander, de ander achter den een. Spr. wil den doode laten rusten, maar de levende schuilt zich achter den doode. Hier zijn twee feiten, onvolledigheid van het bestek en onregelmatigheid bij de uitvoering. Spr. ontveinst niet, dat de herhaalde onvolledige bestekken hem wantrouwen inboezemen, en stelt voor, dien post slechts voor de helft uit stadskas te voldoen.

De heer *Jongeneel* zegt, dat het indienen van deze bijrekening ook op de kommissie van fabriekage een ongunstigen indruk gemaakt heeft. Te ontkennen is het niet, de heer *Deketh* moest kennis hiervan gedragen hebben; doch dit bewijst nog geenszins hetgeen de heer *Schuurman* er uit wil afleiden, dat de fabriekage niet goed is ingerigt. De komm. van fabr. blijft van meening, dat de inrigting goed is, maar dat pligtbetrachting van ieder ambtenaar van den eerste tot den laatste een eerste vereischte is. Waar deze ontbreekt zal de beste instruktie slecht werken. Wat nu de zaak zelve betreft, vervolgt Spr., dergelijke bijrekeningen, behooren niet tot de zeldzamen, ieder in zijn partikulier die gebouwd heeft, zal dit bij ondervinding wel weten, en dit is opmerkelijk, dat de meest geneale bouwmeesters hier het meest tegen zondigen, zeker omdat zij veel meer durven wagen, dan de meer eenvoudige, die angstvalliger alles onderzoekt, en het zeker voor het onzekere neemt. Wat nu de rekening zelve betreft, de komm. van fabriekage is van oordeel, dat ze moet betaald worden, want van den aannemer is deze schade niet te eischen.

De heer *Pabst* is van gevoelen, dat de raad moet besluiten om de geheele rekening van het bijwerk te betalen, want het bijwerk is eerlijk gedaan de rekening is niet te hoog er is geen sprake van bedrog en de gemeente is gebaat. — Spr. neemt dit aan, omdat de Wethouders *v. Dielen* en *Boer* in hun rapport verklaren, dat zij het bijwerk hebben opgenomen, met het bestek vergeleken en naar waarheid hebben bevonden. Het is waar, deze verklaring is van wethouders, die geen deskundigen zijn, maar het zijn ambtenaren, die ons volkomen vertrouwen verdienen. Er zijn echter nog andere redenen, welke Spr. doen zeggen, *het bijwerk is eerlijk geleverd*, Spr. valt ook niet hard over dat bijwerk, want het was een oud gebouw, waaraan aangebouwd werd, en dan weet elk, dat de beste architekt niet alles vooruit kan bepalen en in het bestek omschrijven. Spr. zeide, daarop, uit het voorgaande zal de raad meenen, dat mijn oordeel zacht is, het is zoo, ik ben in deze *zacht* tegen personen, maar wil scherp zijn omtrent de zaak. Deze zaak heeft bij mij op nieuw de overtuiging versterkt, dat de vroegere inrigting van onze fabriekage niet deugt. Als een architekt op een werk van *f* 6000.— voor bijwerk durft laten verwerken *f* 1000.— zonder zijn chef te kennen; als de chef den moed, Spr. zou bijna zeggen de onbeschaamdheid, (mogelijk de eerlijkheid heeft) om aan Burgem. en Weth. te verklaren, „van dat bijwerk weet ik niets," niettegenstaande in de instruktie van den architekt staat vermeld, dat hij zonder medeweten van zijnen chef geen bijwerk mag bevelen, en niettegenstaande in de instruktie van den kameraar wordt voorgeschreven, dat deze de goedkeuring van Burg. en Weth. moet verzoeken, en de kameraar de werken ten minste zoo moet surveilleren, dat hij weet of er *f* 1000 bijwerk is, en er weken buiten het bestek op een werk wordt gearbeid. Maar wanneer bovendien blijkt, dat aan geen bedrog valt te denken, dan volgt uit dat alles, dat zulke ambtenaren wel wisten, dat zij zoo iets konden doen, dat de kameraar den architekt te veel noodig had en Burg. en Weth. den kameraar te veel zijnen gang lieten gaan, en de fabriekage verkeerd werkte. Het is te wenschen, dat de nieuwe

regeling der fabriekage dergelijke handelingen moeijelijk zal maken, maar in alle geval vordert Spr., dat B. en W. zich in deze zoo zullen toonen, en zulke maatregelen zullen nemen, dat het gebeurde voor het vervolg onmogelijk worde.

De *Voorz.* verklaart, dat de zaak ook bij hem even als bij het geheele kollegie van dagelijksch bestuur, een hoogst onaangenamen indruk heeft gemaakt. Spr. moet echter releveren, dat er geen sprake is van oneerlijkheid, maar slechts een vorm verzuimd is, waaraan hij veel hecht. Spr gelooft, dat het voor een groot deel te wijten is aan den toestand, waarin de architekt zich bevonden heeft vóór het uitbreken zijner ziekte. Hij wil echter niets afdoen van de verantwoordelijkheid op den kameraar rustende, om toe te zien al werd hij niet gewaarschuwd. Men moet evenwel in het oog houden, dat de stad gebaat is door die meerdere onkosten. Spr. zegt, in antwoord aan den heer *Pabst* met betrekking tot het onderzoek door den heer *Boer* en hem ingesteld, dat dit geen technisch onderzoek was, dan had hij het niet op zich genomen, maar een konstateren van werkzaamheden buiten het bestek, derhalve van tastbare en zichtbare feiten, hetgeen Spr. wel gelooft, dat hij kon volbrengen. De heer *Pabst* verlangt een waarborg, dat het gebeurde zich niet meer zal voordoen; Spr. zal zooveel mogelijk zijn best doen om het belang der stad in deze zaken ook te bevorderen, maar zoodanige waarborg is moeijelijk te geven, daar de omstandigheden, die zich hebben voorgedaan zich kunnen herhalen.

De heer *v. Hengelaar* zal zich niet verdiepen in de vraag, of bij een goed bestek noodwendig altijd nog zooveel bijwerk moet komen. Spr. heeft daarvan de overtuiging niet, niet slechts op eigen oordeel maar op de verzekering van deskundigen. Ook zal Spr. niet verder onderzoeken, of dat bijwerk duur of goedkoop berekend is, maar zich neerleggen bij het onderzoek en rapport van B. en W. en verklaart reeds nu zijne stem voor de uitbetaling der rekening te zullen geven. Wat de zaak zelve betreft kan Spr., zich in hoofdzaak vereenigen met de vorige Sprs, die het onbegrijpelijk en onverantwoordelijk vinden, dat zoo iets bij een goed beheer heeft kunnen plaats vinden. Spr. heeft echter met leedwezen in het rapport van den kameraar gelezen dat hij de schuld geheel op den overleden architekt wil werpen en ook bij sommige leden de strekking gezien, om den kameraar in deze te verontschuldigen. Hij acht dit onbillijk en wil slechts op één feit opmerkzaam maken, dat namelijk de kameraar in zijn rapport zelf zegt, van het bijwerk niets geweten te hebben: hieruit volgt ontegenzeggelijk, dat de kameraar gedurende al de weken, dat het werk geduurd heeft niet op het werk geweest, is dat aan zijne zorgen en toezigt was toevertrouwd, en zoo hij er wel geweest is, dan getoond heeft niet bekwaam te zijn voor de taak, die hij vervullen moet, en niet op de hoogte te zijn geweest van het werk waarvan hij geacht moet worden het bestek zelf ontworpen te hebben, daar het niet kan aangenomen worden, dat op een werk van *f* 6 à 7000— het maken van bijwerk tot een bedrag van ruim *f* 900— behalve de *f* 300— voor extra werken bestemd, kan plaats hebben zonder dat dit dadelijk in het oog moet vallen. Spr. is dus overtuigd, dat de geheele schuld aan den kameraar ligt en die van anderen hem niet vrijpleiten; hij verzoekt het dag. best. alzoo dien ambtenaar het leedwezen en ongenoegen ook van den raad kenbaar te maken en hem ten nadrukkelijkste op zijne pligten en de naleving zijner instruktie te wijzen, en zoo hij dit niet kan, hem alsdan aan te raden zijne demissie te nemen, ten einde niet genoodzaakt te zijn hem die te geven.

De heer *Pabst* begrijpt, dat het nog eens kan gebeuren, maar dan zou hij de eerste zijn om het ontslag van den kameraar voor te dragen, want het is, gelijk de heer *v. Hengelaar* zegt, niet de schuld van den architekt, die in eene positie geplaatst was, dat als hij geweten had dat het hem kwalijk genomen zou worden *f* 1000 te verwerken buiten weten van den kameraar, hij het dezen zou hebben medegedeeld. De waarborg die Spr. verlangt is, dat met krachtiger hand de fabriekage zal worden behandeld en de kameraar de overtuiging erlange dat, als zoo iets weer gebeurt, er personen in den raad zullen gevonden worden die zijn ontslag zullen voorstellen.

De *Voorz.* meent, dat de geheele behandeling door B. en W. genoegzaam toont, hoe zij over deze zaak denken en over den persoon, die er in betrokken is.

De heer *Boer* meent, dat de heer *v. Hengelaar* gezegd heeft, dat in het rapport van B. en W. de schuld op den overledene wordt geworpen Spr gelooft, dat men bij nauwkeurige inzage van dat stuk het tegendeel zal bevinden. In dat rapport is zelfs met name gewezen op een artikel der instruktie van den kameraar, dat niet behoorlijk is nageleefd. Hij wil voor het overige, met betrekking tot de door den heer *Pabst* gemaakte aanmerking, gaarne erkennen, dat hij in vele zaken geen bevoegd deskundige zou zijn, en het allerminst in vraagstukken van bouwkundigen aard; maar hij durft zich toch genoeg oordeel en opmerkzaamheid toekennen, om te kunnen nagaan en beoordeelen, of ergens eene deur geplaatst werd, die in een bestek vergeten was; een raam gemaakt grooter of kleiner dan was voorgeschreven, eene muur vernieuwd, wier vernieuwing niet was aangenomen. Het gold hier eigenlijk geen technisch onderzoek, maar een konstateren van daadzaken. Als zoodanig gelooft Spr. dus, dat het onderzoek door het dagelijksch bestuur ingesteld, wel degelijk zijne waarde heeft, dat het zijn pligt was zulks te bewerkstelligen en daarvan officieel aan den raad te doen blijken, en dat het verzuim van een en ander tot gegronde bedenkingen en klagten tegen B. en W. had kunnen aanleiding geven.

De heer *v. Hengelaar* heeft niet gezegd, dat in het rapport van B. en W., maar wel dat in dat van den kameraar de schuld op den overledene is geworpen, en daar staat het met duidelijke woorden in.

De heer *Jongeneel* herhaalt nogmaals, dat hij deze bijrekening betreurt, — maar men verwijte niet aan den heer *van Buuren* dat hij oppermagtig handelde, als had hij geen chef boven zich. Wanneer dat toch waar was geweest, dan zou het voor de eerste maal niet zijn, dat dergelijke onaangename diskussien over eene bijrekening plaats vonden. Deze zou voorzeker dezen raad veel meer hiervan getuigen geweest zijn.

De heer *de Graaf* meent dat, als men het geluk gehad had den architekt te behouden, de zaak niet in den raad zou zijn gekomen. Juist diens dood heeft de zaak aan het licht gebragt en publiek gemaakt.

Met 22 stemmen tegen die der HH. *Schuurman* en *Bisdom* wordt de voordragt aangenomen.

De heer *Schuurman* neemt de vrijheid aan den Voorz te vragen, of het waar is, dat bij de laatste aanbesteding der gasfabriek, op den dag der aanbesteding wijziging is gebragt in het door den raad goedgekeurde bestek, in zooverre, dat voor de Utrechtsche steenen in de plaats zijn gesteld Waalsteenen.

De *Voorz.* behoudt zich voor, bij eene volgende gelegenheid hierop te antwoorden.

De vergadering wordt alsnu gesloten.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De beraadslagingen over hoofdstuk V (Binnenl. Zaken) art. 92 (15 millioen voor de staats-spoorwegen), zijn voortgezet.

De heer *Blussé* wilde zich onderwerpen aan de spoorwegwet, gelijk deze in de Kamer is aangenomen, maar meende, dat die onderwerping niet zoo ver mogt gaan, dat het niet vergund zou zijn een rugwaartschen blik te slaan. Zijn hoofdbezwaar is, dat de Minister voorstelde, om met de brug te Rotterdam aan te vangen. Wanneer men met de zuiderlijn aanving op de beide uiterste punten, dan zou van die lijn zoo laat mogelijk worden gebruik gemaakt en nu meende hij, dat juist het algemeen belang en dat van Rotterdam in het bijzonder vorderde, dat de brug te Rotterdam het allerlaatst wierd aangelegd. Bij al het vertrouwen, dat men in het hoofd van het departement van Binnenl. Zaken stelt, kon men toch zich voorstellen, dat een min. op den verkeerden weg werd geleid, en was men vooral niet verzekerd van elken opvolger.

De heer *Thorbecke* verlangde met de regering eene goede, krachtige en geregelde uitvoering van het werk te verzekeren. Het plan der regering waarborgde die regeling niet. Zijn gevoelen was, dat eene afzonderlijke begrooting betrekkelijk de spoorwegen door de regering had moeten worden ingediend. Zoodanige begrooting zou bevatten de regeling van de uitvoering van het aanstaande jaar. De min. zelf erkende dat vele opnemingen en nasporingen noodig waren om een juist cijfer aan te geven, daar alles niet te gelijk kon worden ondernomen, maar dat was voor hem eene reden om aan te dringen op de indiening eener begrooting voor één jaar. Werd dan die begrooting overschreden, dan kon daarin voorzien worden uit den post van onvoorziene uitgaven. Maar eene duidelijke voorstelling van hetgeen men dit jaar zal kunnen uitvoeren — men stelle de grens van dat kunnen zoo ruim mogelijk — moest op den voorgrond staan. Zoodanig plan als hij voorstelt, is noodig voor den min. zelven. De min. moet niet worden de speelbal zijner ambtenaren of bureaux De min. moet niet worden als in een naburig Rijk *le Ministre-orateur*, maar hij moet het zijn, die het werk goed, krachtig en geregeld uitvoert, en daarvan de volle verantwoordelijkheid op zich neemt. Met zoodanige regeling durft hij gerustelijk de uitvoering aan de regering over te laten. Een tweede punt, waarover hij bedenkingen in het midden brengt, betrof de onteigening. Hij had bezwaar tegen het plan der regering om den aankoop der perceelen te doen voorafgaan van de aanbieding eener wet, die het algemeen niet erkent. Minnelijke schikking zal ook dan meer kans hebben tot welslagen. Een derde vraag betrof de wijze van uitvoering met betrekking tot de aanbestedingen. Hij wenschte dat de Regering zich zooveel mogelijk bepaalde bij toezigt en controle, maar zoo min mogelijk inliet met de aanbestedingen zelven, met het koopen, met het aanleggen zelven. Een vierde punt: het aanschaffen van het materieel. Hij keurde af, dat de Regering zich belastte met den aankoop van het materieel, alvorens beslist was of de Regering zou exploiteren, dan wel of de exploitatie zou worden verpacht. Hij beval aan, de onmiddellijke indiening der wet die de exploitatie regelde.

De heer *Duymaer van Twist* drong mede aan 1. op de indiening eener algemeene begrooting voor al de verschillende lijnen, aanwijzende hoeveel telken jare zou worden besteed voor ieder der lijnen; 2. op de indiening eener bijzondere raming voor hetgeen de regering ieder jaar meent te zullen besteden. Eindelijk meende hij nog 3. moest het z. i. vaststaan, dat het krediet niet werd besteed voor eenig materieel voor de exploitatie, alvorens die exploitatie bij de wet zal zijn geregeld.

De heer *van Bosse* stemde met den vorigen spreker hierin overeen, dat eene algemeene begrooting behoorde vooraf te gaan. Maar indien de algemeene raming was vastgesteld, dan was het zijn denkbeeld, dat bij het besteden der gelden, op die begrooting gebragt, aan de regering grooter ruimte moest worden vergund dan die door de grenzen van een enkel dienstjaar was beperkt, en dat haar de bevoegdheid moest worden verleend om van al de beschikbare gelden gebruik te maken. Hij vraagt de regering eenige inlichtingen omtrent de aansluiting te Venlo, de beslissing waarvan hij voor de toekomst der spoorwegen van het hoogste belang achtte.

De heer *van Diggelen* betoogde, dat de kwestie van exploitatie niet werd gepraejudiceerd door de aanschaffing van vervoermaterieel.

De heer *Wintgens* wees er op, dat bij de vaststelling der uitgaven de Kamer behoorde aan te wijzen het doeleinde, waarvoor deze zouden worden besteed. Door het toestaan eener som van dertien millioen zonder eene gedetailleerde raming van de uitgaven zou de Kamer afstand doen van haar regt van aanwijzing en eene ontzettende verantwoordelijkheid worden gelegd op den Minister van Binnenl. Zaken.

De heer *van Lijnden* wedersprak de meening van den heer *Thorbecke*, dat in allen gevalle hier de bepalingen der onteigeningswet moesten worden toegepast, en minnelijke schikking, gelijk de regering wilde, niet mogt toegestaan worden. Omtrent den post van materieel van vervoer wilde hij nader ingelicht worden.

De *Minister* heeft in het breede de sprekers beantwoord. Hij zeide, dat op acht punten te gelijk zal worden aangevangen. De bruggen moesten veel vroeger gelegd worden, om het tot stand brengen der lijnen niet te vertragen. De brug te Rotterdam zal niet gelegd worden, vóór er beslist zij, dat de lijn Rotterdam-Dordrecht over het Overmaassche dan wel over den Alblasserwaard zou loopen. De min. bragt de verdere bedenkingen terug tot *vier* punten: 1. de begrooting; 2. de onteigening; 3. het aanschaffen van materieel en 4. de aanbestedingen. De min. keurde werk af, zonder voorafgaande begrooting, en hij wenschte eene jaarlijksche. Van *onteigening* moest men zich volgens Spr. slechts in geval van noodzakelijkheid bedienen. Het plan van den heer *Thorbecke* zou de uitvoering hoogelijk belemmeren. Met *materieel* werd bedoeld dat, geschikt om later bij de exploitatie te worden gebezigd. De regering hield vol, dat in ieder stelsel, de aanschaffing van materieel noodig moest worden geacht, omdat het gereed moest zijn, zoodra de weg gereed was. Wat het *vierde* punt betreft, helde de reg. over tot het denkbeeld van den heer *Thorbecke*, om zich tot toezigt te bepalen, maar het werk niet zelf te ondernemen. Nog dit jaar zou eene aanbesteding van hout en ijzer geschieden: ook de aanleg der banen zal bij aanbesteding plaats hebben. Alles zamenvattende, was de minister van oordeel, dat het cijfer op de begrooting niet moest verminderd worden. De naleving der spoorwegwet eischte nu minstens eene som van tien millioen; de gunstige staat der schatkist kon dat cijfer tot dertien millioen doen klimmen. Werd die som niet gebruikt, dan zou voor het volgende jaar de rest kunnen worden besteed. De zaak der spoorwegen zoo publiek mogelijk willende doen behandelen, had hij de kommissie van toezigt aangeschreven, dat zij telken halven jare van den staat van zaken verslag moet geven, hetgeen hij openbaar zou doen maken, ter beoordeeling van een ieder zoo binnen als buiten de Kamer.

De heer *Thorbecke* blijft 1. eene begrooting verlangen; deze zou in Februarij kunnen gegeven worden; dan dient men toch te weten wat in 1861 zal gedaan worden, anders zou de regering zonder plan werken. Spr. zal een amendement voorstellen, om zekere som uit te trekken in afwachting eener volledige begrooting. 2. Blijft spr. volhouden, dat onteigeningen bij minzame overeenkomst, *nadat* de perceelen zijn aangewezen, veel minder voordeelig voor de schatkist zijn, dan die welke vooraf plaats hebben. 3. Wenscht spr. dat de exploitatie bij aanbesteding zal geschieden, en dat de levering der materialen aan den aannemer verblijve. In afwachting van de spoedige aanbieding eener begrooting stelt spr. als amendement voor den post met 10 millioen te verminderen.

De heer *van Bosse* verlangt eene algemeene begrooting, om de Kamer voortdurend in de gelegenheid te stellen, de geheele zaak te overzien, en om te beoordeelen of de rigting niet zoodanig genomen wordt, dat daaruit meerdere kosten ontstaan. Nog vraagt Spr. inlichtingen nopens de aansluiting aan de Pruiss. spoorwegen.

De *Minister* wederlegt de bedenkingen van den heer *Thorbecke* als zou de regering zonder plan te werk gaan. Betreffende de onteigeningswet zal de minister niet meer in diskussie treden. De aanbesteding van hout en ijzer moet nog in den loop van dit jaar plaats hebben, om die artikelen goedkoop te kunnen verkrijgen. Ook was in het verslag der Kamer reeds de wensch geuit, dat de regering van den tegenwoordigen lagen prijs van het ijzer zou gebruik maken. De kwestie der exploitatie zal er, naar de meening des ministers, niet door gepraejudicieerd, maar er wel door vergemakkelijkt worden. De aansluiting met Pruissen langs den linker Rijnoever is bemoeijelijkt door de aanneming van het bekende amendement bij de spoorwegwet; nogtans vleit de minister zich dat de Pruiss. regering de aansluiting niet zal blijven weigeren. De regering is geenszins voornemens een derden rivierovergang voor te stellen.

De heer *Storm van 's Gravesande* is van meening, dat globale berekeningen wel nu reeds kunnen gegeven worden. Spr. zou gaarne het oordeel der kommissie van toezigt vernemen en gelooft niet dat de kommissie afkeerig is van die mededeeling, maar dat zij geëntraveerd wordt door de ambtenaren van het ministerie van binnenl. zaken. Spr. acht het in 't belang der zaak en van den minister, dat het amendement wordo aangenomen.

De heer *v. Nispen v. Sev.* bleef bij zijn gevoelen, dat eene jaarlijksche begrooting noodig was, in verband met de hoogere becijferingen, dienaangaande opgemaakt.

De heer *Mackay* deed opmerken, dat, als de regering zich had gehouden aan de bepaling van art. 4 der spoorwegwet, bepalende eene jaarlijksche begrooting van tien millioen voor de spoorwegen, de zaak niet in den moeijelijken toestand zou gebragt zijn als nu door de latere aanvrage van dertien millioen, terwijl de regering niet duidelijk had aangegeven waarvoor die moesten strekken.

De Min. antwoordt dat de vroegere berekeningen wèl hadden eene relatieve waarde, maar geen voldoende om er eene begrooting op te bouwen, en dat, wat het amend. betreft, de minister alleen kon zeggen, dat na zijne pertinente verklaring om ten spoedigste eene wet aan te bieden, hij het voorstel van den heer *Thorbecke* niet kan beschouwen als een bewijs van diens ijverige medewerking tot uitvoering der spoorwegwet. Om echter de zaak tot een goed einde te brengen, stelt de minister voor om de *f* 13,000,000 te brengen tot *f* 10,000,000, en hij beloofde daarbij eene zoo spoedig mogelijke indiening van eene begrooting.

De heer *Thorbecke* kan niet aannemen dat de strekking der spoorwegwet alleen was het brengen van *f* 10,000,000 op de begrooting; zullen die gelden niet worden gebruikt, dan is er ook vrijheid om minder dan 10 mill. te brengen op de begrooting.

De heer *van Twist* vereenigt zich volkomen met het amend. van den heer *Thorbecke*, daarbij betoogende dat hij des ministers verzet niet vat, indien die min. dan toch overtuigd was spoedig eene begrooting te kunnen aanbieden. Men wil slechts waarborgen voor eene goede uitvoering. Voorts stelde spreker, voor het geval dat het amend. *Thorbecke* niet werd aangenomen, voor, om in art. 92 de woorden: »daaronder niet begrepen kosten van aanschaffing van materieel voor de exploitatie" te voegen.

De heer *Poortman* betoogt, dat het verschil tusschen het amend. en de regering slechts ligt in de uitgestrektheid van het voorloopig krediet; want ook de regering erkent de noodzakelijkheid van eene nadere begrooting.

De heer *Cool* zal stemmen tegen de amend.; hij wil aan de regering het noodige vertrouwen schenken, in afwachting van de beloofde begrootingswet.

De heer *v. d. Linden* wil geacht worden te zijn een steunpilaar van de wet, en als zoodanig wil hij waarborgen voor de rigtige exekutie van de wet, en meent, dat men niet moet »*beginnen*" maar *voortwerken* op 8 punten tegelijk.

De Minister antwoordt, dat de bedoeling in eerlijkheid geene andere zijn kan, dan dat waar men gelijktijdig begint ook gelijktijdig moet worden afgewerkt. Dat er eene begrooting moest zijn, daarover waren het allen eens, en wanneer nu een krediet van *f* 10.000.000 wordt voorgedragen, dan geschiedt het niet onder de belofte van de aanbieding eener begrooting, maar om te voldoen aan het stellige voorschrift der wet. Zoolang de begrooting niet zal zijn voorgedragen, waarvan thans sprake is, zou de minister overigens niets besteden tot aanschaffing van materieel.

De heer *Thorbecke* kan niet toegeven, dat de spoorwegwet wil een jaarlijksch minimum van *f* 10.000.000 op de begrooting, indien daarvoor geene reden is; hij stelde voor om *voorloopig* de som op *f* 3.000.000 te laten.

De min. van financien kwam op tegen den uitleg dien men geven wil aan de spoorwegwet, om die wet af te breken. Die wet gebiedt dat jaarlijks 10 millioen minstens besteed moeten worden aan spoorwegen, indien deze 10 millioen in de schatkist aanwezig zijn. De Kamer moest weten wat zij deed; maar de min. meende dat de Kamer nog was in dezelfde stemming, waarin zij verkeerde, toen zij in de maand Augustus hare stem uitbragt, om aan de Nederlandsche natie eerlijk spoorwegen te verschaffen.

De heer *Poortman* protesteert tegen de verklaring des min. van financien, alsof men de spoorwegwet wilde afbreken. Neen, hij kan niet aannemen dat de bedoeling dier wet kon zijn om *f* 10,000,000 te brengen op de begrooting, zonder dat die gelden zijn gejustificeerd.

De heer *van Twist* trok na de laatste verklaring van den Minister van Binnenl. Zaken zijn amend. in.

De heeren *Storm* en *v. Nispen* protesteerden mede tegen de meening der Regering alsof het hier te doen ware om de spoorwegwet af te breken.

De heer *Dullert* zou kalm blijven en zich niet laten afschrikken door uitvallen van wie ook; maar hij vroeg wat krediet, dat aangewend werd, zou beteekene, nu de Regering zelve verklaarde dat zij de juiste cijfers nog niet kende.

De Minister van Finantien, hernam, dat de vorige sprekers zijne bedoeling hadden miskend; hij was opgekomen tegen eene poging, die inderdaad zou strekken, om de spoorwegwet illusoir te maken. Hij bedoelde alleen, en hij hield het vol, dat het amend. van den heer *Thorbecke* de strekking had om de spoorwegwet af te breken.

De heeren *Blussé*, *Hugenholtz*, *v. d. Linden* en *v. Heukelom* kwamen ook op tegen de insinuatie van den heer *v. Hall*; daarbij werd gezegd, dat de tijden der votums van vertrouwen voorbij waren, en dat de min. van financien de kalmte der thans twee dagen gevoerde diskussien kwam verstoren en eene ongelukkige hulp aan den min. van binnenland kwam brengen.

Nadat nog de heeren *Thorbecke* en de min. van financien het woord hadden gevoerd, waarbij de laatste erkende, de bedoelingen der leden niet te hebben willen kwalificeren, is het amend. *Thorbecke* verworpen met 41 tegen 28 stemmen, en het art. 92 zelf aangenomen met 49 tegen 21 stemmen.

Vóór het amend. Thorbecke stemden de heeren van Bosse, van Hoëvell, Anemaet, Olivier, Thorbecke, van Twist, Poortman, Hoynck, van Goltstein, Storm van 's Gravesande, Dommer, Idserda, Hugenholtz, van Zuylen van Nyevelt, Betz, Gevers, Bieberstein, Dullert, Kingma, van Nispen, Westerhoff, van der Linden, van Wintershoven, de Brauw, Heemskerk, van Heukelom, Wintgens en Blussé.

Tegen het voorstel dezelfde heeren behalve de heeren Westerhoff, Blussé, v. Bosse, Idserda, Betz, Gevers en Bieberstein.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.